

SEANCES DU MARDI 2 JUIN 1992
VERGADERINGEN VAN DINSDAG 2 JUNI 1992ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERING

MATIN

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 831.

ORDRE DES TRAVAUX:

Orateurs: M. De Croo, M. le Président, MM. Hatry, De Roo, Lallemand, p. 831.

COMMUNICATION DE M. LE PRESIDENT:

Orateurs: M. le Président, M. De Croo, p. 843.

PROJETS DE LOI ET INTERPELLATIONS (Discussion):

Projet de loi contenant le budget des Voies et Moyens pour l'année budgétaire 1992.

Projet de budget général des Dépenses pour l'année budgétaire 1992.

Interpellations jointes:

De M. Verreycken au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques sur « le retard dans la mise en service du nouveau centre de tri postal Antwerpen X »;

De M. Hatry au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur « l'absence de prise de position en matière de politique énergétique du gouvernement actuel ».

Projet de loi ajustant le budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1991 — Section 31 — « Ministère de l'Agriculture ».

Projet de loi ajustant le budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1991 — Section 16 — « Défense nationale » (*Docs. n°s 340-1 et 2*).Ann. parl. Sénat de Belgique - Session extraordinaire 1991-1992
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Buitengewone zitting 1991-1992

OCHTEND

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 831.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN:

Sprekers: de heer De Croo, de Voorzitter, de heren Hatry, De Roo, Lallemand, blz. 831.

MEDEDELING VAN DE VOORZITTER:

Sprekers: de Voorzitter, de heer De Croo, blz. 843.

ONTWERPEN VAN WET EN INTERPELLATIES (Beraadslaging):

Ontwerp van wet houdende de Rijksmiddelenbegroting voor het begrotingsjaar 1992.

Ontwerp van Algemene Uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 1992.

Toegevoegde interpellaties:

Van de heer Verreycken tot de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over « de vertraging bij de ingebruikname van het nieuwe postsorteercentrum Antwerpen X »;

Van de heer Hatry tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over « het uitblijven van een standpunt van de regering inzake energiebeleid ».

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1991 — Sectie 31 — « Ministerie van Landbouw ».

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1991 — Sectie 16 — « Landsverdediging » (*Gedr. St. nrs. 340-1 en 2*).

Projet de loi ajustant le budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1991 — Section 16 — « Défense nationale » (*Docs. n°s 341-1 et 2*).

Projet de loi ajustant le budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1991 — Section 13 — « Ministère de l'Intérieur et de la Fonction publique ».

Section Dispositions générales, Dotations, Finances, Pensions, Dette publique et Sections particulières. — Discussion générale. — *Orateurs*: MM. Vancrombruggen, rapporteur, De Croo, Hatry, Schiltz, p. 833.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1991 — Sectie 16 — « Landsverdediging » (*Gedr. St. nrs. 341-1 en 2*).

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1991 — Sectie 13 — « Ministerie van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt ».

Sectie Algemene bepalingen, Dotatiën, Financiën, Pensioenen, Rijksschuld en Afzonderlijke Secties. — Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren Vancrombruggen, rapporteur, De Croo, Hatry, Schiltz, blz. 833.

APRES-MIDI

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 847.

MESSAGE:

Page 847.

Chambre des représentants.

DECES D'UN ANCIEN SENATEUR:

Page 847.

PETITIONS:

Page 847.

PROJETS DE LOI ET INTERPELLATIONS (Discussion):

Projet de loi contenant le budget des Voies et Moyens pour l'année 1992.

Projet de budget général des Dépenses pour l'année budgétaire 1992.

Interpellations jointes:

De M. Verreycken au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques sur « le retard dans la mise en service du nouveau centre de tri postal Antwerpen X »;

De M. Hatry au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur « l'absence de prise de position en matière de politique énergétique du gouvernement actuel ».

Projet de loi ajustant le budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1991 — Section 31 — « Ministère de l'Agriculture ».

Projet de loi ajustant le budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1991 — Section 16 — « Défense nationale » (*Docs. n°s 340-1 et 2*).

Projet de loi ajustant le budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1991 — Section 16 — « Défense nationale » (*Docs n°s 341-1 et 2*).

NAMIDDAG

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 847.

BOODSCHAP:

Bladzijde 847.

Kamer van volksvertegenwoordigers.

OVERLIJDEN VAN EEN OUD-SENATOR:

Bladzijde 847.

VERZOEKSCRIFTEN:

Bladzijde 847.

ONTWERPEN VAN WET EN INTERPELLATIES (Beraadslaging):

Ontwerp van wet houdende de Rijksmiddelenbegroting voor het begrotingsjaar 1992.

Ontwerp van Algemene Uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 1992.

Toegevoegde interpellaties:

Van de heer Verreycken tot de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over « de vertraging bij de ingebruikname van het nieuwe postsorteercentrum Antwerpen X »;

Van de heer Hatry tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over « het uitblijven van een standpunt van de regering inzake energiebeleid ».

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1991 — Sectie 31 — « Ministerie van Landbouw ».

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1991 — Sectie 16 — « Landsverdediging » (*Gedr. St. nrs. 340-1 en 2*).

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1991 — Sectie 16 — « Landsverdediging » (*Gedr. St. nrs. 341-1 en 2*).

Projet de loi ajustant le budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1991 — Section 13 — «Ministère de l'Intérieur et de la Fonction publique».

Section Dispositions générales, Dotations, Finances, Pensions, Dette publique et Sections particulières. — Discussion générale (Reprise). — *Orateurs*: MM. Geens, Daerden, Wintgens, Jonckheer, Verreycken, Tavernier, Goovaerts, Valkeniers, De Grauwe, Vermeiren, Mme Officiers-Van de Wiele, ministre du Budget, MM. De Croo, de Donnée, M. le Président, M. Schiltz, p. 847.

Section Services du Premier ministre. — Discussion générale. — *Orateurs*: MM. Raes, Verreycken, M. le Président, M. Dehousse, ministre de la Politique scientifique, M. De Roo, p. 866.

Section Défense nationale. — Discussion générale. — *Orateurs*: MM. L. Martens, rapporteur, de Donnée, Vermeiren, Mmes Maes, Tyberghien-Vandenbussche, MM. Timmermans, Tavernier, Raes, M. Delcroix, ministre de la Défense nationale, M. le Président, p. 868.

PROPOSITIONS (Dépôt):

Page 882.

M. Erdman:

- a) Proposition de loi insérant un chapitre IIIbis (nouveau) au titre IV de la loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée le 16 mars 1968;
- b) Proposition de loi modifiant la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation.

Mme Herzet et M. de Donnée. — Proposition de loi supprimant le vote en case de tête aux élections législatives et provinciales.

M. Cuyvers. — Proposition de loi limitant le recours à l'expérimentation animale et aux animaux d'expérience.

M. Jonckheer. — Proposition modifiant l'article 43, alinéa 2, du Règlement du Sénat.

M. Cuyvers. — Proposition de loi modifiant diverses dispositions en matière de publicité directe et indirecte pour le tabac, les produits à base de tabac et les produits similaires.

INTERPELLATIONS (Demandes):

Page 882.

M. Hatry au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur «l'absence de prise de position en matière de politique énergétique du gouvernement actuel».

M. Verreycken au ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement sur «le non-fonctionnement de la Commission nationale d'évaluation chargée d'évaluer l'application des dispositions relatives à l'interruption de grossesse».

Mme Dardenne au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur «la politique énergétique belge».

M. Goovaerts au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques et au ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique sur «la sécurité en général et à Bruxelles en particulier».

M. de Donnée au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques sur «la situation de blocage de la rénovation de l'immeuble Berlaymont au profit de la Commission des Communautés européennes».

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1991 — Sectie 13 — «Ministerie van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt».

Sectie Algemene Bepalingen, Dotatiën, Financiën, Pensioenen, Rijksschuld en Afzonderlijke Secties. — Algemene beraadslaging (Hervatting). — *Sprekers*: de heren Geens, Daerden, Wintgens, Jonckheer, Verreycken, Tavernier, Goovaerts, Valkeniers, De Grauwe, Vermeiren, mevrouw Officiers-Van de Wiele, minister van Begroting, de heren De Croo, de Donnée, de Voorzitter, de heer Schiltz, blz. 847.

Sectie Diensten van de Eerste minister. — Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren Raes, Verreycken, de Voorzitter, de heer Dehousse, minister van Wetenschapsbeleid, de heer De Roo, blz. 866.

Sectie Landsverdediging. — Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren L. Martens, rapporteur, de Donnée, Vermeiren, de dames Maes, Tyberghien-Vandenbussche, de heren Timmermans, Tavernier, Raes, de heer Delcroix, minister van Landsverdediging, de Voorzitter, blz. 868.

VOORSTELLEN (Indiening):

Bladzijde 882.

De heer Erdman:

- a) Voorstel van wet tot invoering van een hoofdstuk IIIbis (nieuw) in titel IV van de wet betreffende de politie op het wegverkeer, gecoördineerd op 16 maart 1968;
- b) Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie.

Mevrouw Herzet en de heer de Donnée. — Voorstel van wet tot afschaffing van de stem bovenaan op een lijst bij de parlements- en de provincieraadsverkiezingen.

De heer Cuyvers. — Voorstel van wet houdende beperking van het gebruik van dierproeven en proefdieren.

De heer Jonckheer. — Voorstel tot wijziging van artikel 43, tweede lid, van het Reglement van de Senaat.

De heer Cuyvers. — Voorstel van wet tot wijziging van diverse bepalingen inzake reclame voor tabak, produkten op basis van tabak en soortgelijke produkten.

INTERPELLATIES (Verzoeken):

Bladzijde 882.

De heer Hatry tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over «het uitblijven van een standpunt van de regering inzake energiebeleid».

De heer Verreycken tot de minister van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu over «de samenwerking van de Nationale Evaluatiecommissie inzake de toepassing van de wetgeving betreffende de zwangerschapsafbreking».

Mevrouw Dardenne tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over «het Belgisch energiebeleid».

De heer Goovaerts tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken en tot de minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken over «de veiligheid in het algemeen en te Brussel in het bijzonder».

De heer de Donnée tot de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over «het uitblijven van de werkzaamheden voor de renovatie van het Berlaymontgebouw ten behoeve van de Commissie van de Europese Gemeenschappen».

N. 30

SEANCE DU MATIN — OCHTENDVERGADERING

PRESIDENCE DE M. SWAELEN, PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SWAELEN, VOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 10 h 5 m.
De vergadering wordt geopend om 10 h 5 m.

CONGES — VERLOF

MM. Buchmann, Laverge, M. Maertens, à l'étranger, et Flagothier, pour raison de santé, demandent un congé.

Verlof vragen: de heren Buchmann, Laverge, M. Maertens, in het buitenland, en Flagothier, om gezondheidsredenen.

— Ces congés sont accordés.

Dit verlof wordt toegestaan.

MM. W. Martens, pour d'autres devoirs, et Ottenbourg, à l'étranger, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren W. Martens, wegens andere plichten, en Ottenbourg, in het buitenland.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

ORDRE DES TRAVAUX

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Croo.

De heer De Croo. — Mijnheer de Voorzitter, als u het mij toestaat, wil ik vóór de aanvang van het debat over de begroting een vraag stellen.

Ik meen te weten dat de lezing van een verslag van de bespreking in een senaatscommissie van rechtswege gebeurt. In de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen, die ik heb mogen voorzitten, hebben wij dat gisterenochtend gedaan. Ik heb echter vernomen dat in de commissie voor de Financiën de waarnemend voorzitter een stemming zou hebben gehouden om de reglementaire lezing van het verslag niet te laten doorgaan. Dat is een eerste zaak die ik betreurt, want daardoor zou deze commissie een tweede maal moeten samenkomen om de lezing van het verslag op de reglementaire wijze te kunnen horen.

Verder is er ook een probleem met het respecteren van de reglementaire termijn tussen de goedkeuring van het verslag en de behandeling van de betrokken materie in de openbare vergadering. In de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen hebben

wij afgesproken dat wij geen misbruik zouden maken van de bepalingen ter zake en wij zullen dat dus ook niet doen. Er is echter wel een probleem in de commissie voor de Financiën. Die had natuurlijk de reglementen moeten toepassen, maar gezien het verslag niet tijdig afgewerkt geraakte, had zij aan haar leden moeten vragen de termijn van 48 uur niet al te stringent te nemen.

Mijnheer de Voorzitter, ik vond het mijn plicht u deze problemen te signaleren en wil graag uw mening daarover kennen.

De Voorzitter. — Mijnheer De Croo, wij moeten in deze aangelegenheid een onderscheid maken tussen het reglementair probleem van de wijze waarop een verslag in de commissie wordt goedgekeurd en de regeling van onze werkzaamheden in de openbare vergadering. Het verslag over het ontwerp van wet tot bekrachtiging van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 werd rondgedeeld en ligt nu op de banken, zodat de reglementaire termijn werd nagekomen. Wij kunnen dit wetsontwerp dus over twee dagen, eventueel donderdag, bespreken.

Het is niet goed de twee problemen met elkaar te vermengen. U hebt zelf gezegd dat uw commissie inzake de termijn voor de bespreking van de begrotingen in openbare vergadering de nodige fair play aan de dag zou leggen. Ook een andere commissie heeft die overeenkomst gemaakt. Daardoor zagen zij inderdaad af van een principieel recht met de bedoeling te verhinderen dat een vertraging bij het tot stand komen van het verslag ook een vertraging van de bespreking in de openbare vergadering zou veroorzaken. Daarom is het onderscheid tussen die twee zaken wel belangrijk.

Als de Senaat akkoord gaat om het wetsontwerp waarover de leden een commissieverslag op de banken vinden, donderdag te bespreken, dan blijft er alleen nog het probleem van de manier waarop dat verslag in de commissie voor de Financiën werd goedgekeurd. De vraag van de heer De Croo is of het Reglement daarbij werd gerespecteerd. Ik zal met de waarnemend voorzitter van die commissie contact zoeken om van hem te vernemen waarom hij een bepaalde wijze van goedkeuring van het verslag in de commissie heeft voorgesteld of toegelaten. Ik zal later in openbare vergadering het resultaat van dat gesprek mededelen.

De heer De Croo. — Mijnheer de Voorzitter, ik dank u voor uw antwoord. Ik wijs de Senaat erop dat in het antwoord op het eerste deel van mijn vraag de fair play van de oppositie terecht werd onderstreept. Wij hebben niet geïnsisteerd op de tijdsspanne van 48 uur omdat wij weten dat sommige ministers donderdag niet beschikbaar zijn en woensdag vervroegd willen antwoorden. Ik dank u voor deze appreciatie.

In verband met het tweede deel van mijn vraag meen ik toch dat het Reglement is wat het is. Mijnheer de Voorzitter, wanneer een lid van de commissie — de heer Hatry heeft u hierover aangeschreven — de lezing van het verslag vraagt, moet deze lezing volgens mij van rechtswege geschieden, zij het dan op een door de commissie vast te stellen dag en uur. Ik zie het nut van een ondervraging van de voorzitter van de commissie niet goed in, tenzij ik mij vergis en ik het Reglement verkeerd interpreteer.

De Voorzitter. — Mijnheer De Croo, ik ben ervan overtuigd dat u het Reglement perfect kent, zelfs dit van de Senaat, dat lichtjes verschilt van dat van de Kamer. Ik vind het echter niet meer dan normaal dat ik in de loop van de voormiddag de voorzitter van de betrokken commissie raadpleeg om zijn versie te horen. Wanneer u mij die tijd gunt, kan ik nadien verslag uitbrengen in openbare vergadering.

La parole est à M. Hatry.

M. Hatry. — Monsieur le Président, je n'ai rien à ajouter à ce qui a été dit par notre collègue, M. De Croo, au sujet de la procédure. Je tiens cependant à attirer votre attention sur le fait que le rapport qui vient de nous être distribué, concernant le projet de loi dont il est question, comporte une phrase — et malheureusement nos précédents nous suivent — ainsi rédigée « Confiance a été faite au rapporteur par treize voix contre une et deux abstentions, pour la rédaction du présent rapport. » Je ne vois pas ce que pourrait ajouter le président de la commission des Finances, qui a fait confiance au rapporteur, contrairement à notre règlement, à ce qui est dès à présent imprimé et en possession de tous nos collègues.

Je demanderai par conséquent une réunion de la commission des Finances — et, pour se conformer au règlement, que cette phrase soit biffée du rapport.

M. le Président. — Monsieur Hatry, ainsi que je l'ai indiqué à M. De Croo, je me propose, comme la courtoisie l'impose, de demander au président de la commission son interprétation et sa version des faits. Sur la base de cette conversation, je ferai rapport et formulerai une proposition au Sénat, dans le courant de la matinée.

Het woord is aan de heer De Croo.

De heer De Croo. — Mijnheer de Voorzitter, ik ga akkoord, onder voorbehoud van wat ik daarstraks heb gezegd, met het verloop van het debat vandaag en de komende twee of drie dagen.

U hebt zopas een lijst laten ronddelen met de voorlopige volgorde van de bespreking. De Senaat zal er wellicht geen bezwaar tegen hebben dat er vandaag op een normale wijze een « algemene algemene bespreking » zou plaatshebben en dat wij dan op de gepaste wijze de door u voorgestelde lijst zouden volgen, in de wetenschap dat dit niet altijd de volgorde is van de indiening van de teksten zelf. Ik weet dat sommige ministers op bepaalde dagen verhinderd zijn en dat er daardoor een lichte verschuiving kan zijn. Wij hebben daartegen geen bezwaar.

Ik heb dan nog een laatste opmerking. Ik vermoed dat de regering na de « algemene algemene bespreking », om in deze betreurenswaardige tautologie te vervallen, op het einde van de dag zal antwoorden.

De heer Dehaene, Eerste minister. — Op het einde van het debat!

De heer De Croo. — Zal de « algemene algemene bespreking » worden afgesloten met een eerste antwoord van de Eerste minister? Dat was precies mijn vraag. Wat is daarop de reactie van de Eerste minister?

De heer Dehaene, Eerste minister. — De regering zal globaal antwoorden op het einde van het debat.

De Voorzitter. — Mijnheer De Croo, wenst u een antwoord van de regering zowel na de algemene bespreking als na de deelbesprekingen?

De heer De Croo. — De regering kan ermee volstaan met « ja » of « neen » te antwoorden. Ik ken de beknopte stijl van de huidige Eerste minister. Ik maak mij dus geen illusies omtrent de gedetailleerde antwoorden die wij mogen verwachten. De zaak ziet er zo slecht uit, dat dit misschien wel de beste houding is.

De heer Dehaene, Eerste minister. — Zoals gewoonlijk zal mijn antwoord omgekeerd evenredig zijn met de lengte van uw uiteenzetting, mijnheer De Croo.

De heer De Croo. — Ik had dit antwoord verwacht.

De procedure verloopt in de Senaat op een andere manier dan in de Kamer. In de Senaat is er ter zake niet dezelfde openbaarheid, aangezien de bespreking van de verschillende secties hier gebeurt in de besloten commissies. Zou het dus niet beter zijn — ik kan echter alleen maar vrome wensen formuleren — dat na de algemene bespreking de regering de senatoren het genoegen doet om hen een algemeen antwoord te geven? Op die manier kunnen wij systematisch tot alle deelgebieden komen. Ik onderstreep dat ik het ongelukkig vind dat er na 19 uur vanavond uiteenzettingen zullen worden gehouden over Landsverdediging waarbij geen stomme of dove, maar een stilzwijgende minister aanwezig zal zijn. Zo zal er eveneens een défilé zijn voor de secties Buitenlandse Betrekkingen, Buitenlandse Handel, Justitie en Landbouw. Daarna zal men donderdag of vrijdag *potto-potto* maken met een globaal antwoord. Ik meen dat de aanwezige minister moet antwoorden op de specifieke vragen. Niet als een *captatio benevolentiae*, maar als elegantie van de oppositie zijn wij bereid ons te schikken naar de aanwezigheid van de minister. Indien de ministers enkel *ad pompam et ostentationem* aanwezig zijn en wij nadien van de Eerste minister slechts een kort en bondig — niet kort en goed — antwoord krijgen, dan is dit een leeg debat.

Elk hoofdstuk moet op correcte wijze in een georganiseerd debat, zonder overdadigheid, specifiek worden besproken. Ik kan enigszins aanvaarden dat het globaal antwoord op de globale uiteenzettingen op het einde wordt gegeven. De specifieke stukken moeten echter na de specifieke bespreking door de minister worden beantwoord. Zo was het bij de procedure in openbare vergadering van de commissies van de Kamer. Ik zie niet waarom dit in de Senaat niet mogelijk zou zijn. (*Applaus op de banken van de PVV.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Roo.

De heer De Roo. — Mijnheer de Voorzitter, het voorstel van de heer De Croo lijkt mij redelijk. De heersende mentaliteit van de Senaat in acht genomen, rekenen wij erop dat alle leden het spel eerlijk zullen spelen en dat de verschillende ministers een antwoord geven op de vragen die specifiek voor hun departement worden gesteld. (*Applaus op de banken van de PVV en op sommige banken van de meerderheid.*)

De Voorzitter. — Het voorstel van de heer De Croo, gesteund door de heer De Roo, lijkt mij inderdaad redelijk, vermits wij bij het opstellen van het schema van de besprekingen rekening hebben gehouden met de beschikbaarheid van de ministers. In de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen heeft men bijvoorbeeld een overeenkomst gesloten opdat Vice-Eerste minister Claes woensdag aanwezig zou kunnen zijn, alhoewel hij strikt reglementair pas vanaf donderdag aan de beurt zou kunnen komen. Het lijkt mij dus logisch dat hij, aanwezig zijnde, reageert op de vragen of de uiteenzettingen van de leden wanneer hij dit nodig acht. Dit geldt ook voor de andere ministers.

Men kan de ministers natuurlijk niet dwingen op elke vraag te antwoorden, maar het is toch logisch dat bij een debat de betrokken minister aanwezig is, luistert en, indien hij of zij het nodig vindt, reageert.

Mijnheer De Croo, mag ik nog opmerken dat enkele lichte wijzigingen aan de volgorde van de hoofdstukken werden aangebracht op basis van de beschikbaarheid van de betrokken minister. Voor het hoofdstuk Buitenlandse Betrekkingen gebeurde dit omdat de lezing van het verslag heeft plaatsgehad op een ogenblik dat er strikt genomen volgens het Reglement bijkomende termijnen nodig waren alvorens het in openbare vergadering kon worden besproken. Na akkoord met de oppositie hebben wij de huidige regeling uitgewerkt.

La parole est à M. Lallemand.

M. Lallemand. — Monsieur le Président, j'ai entendu la question de M. De Croo et estime que l'exigence qu'il formule est conforme au déroulement même de nos travaux. Puisque nous avons divisé l'examen du budget commission par commission, il est normal que le débat public suive cette procédure — c'est d'ailleurs ce qu'indique l'ordre de la discussion qui nous a été distribué. Il est normal qu'une réponse soit donnée par chacun des ministres, étant entendu qu'aussi bien l'opposition, me semble-t-il, que la majorité feront preuve de souplesse. Par exemple, il se peut que l'un ou l'autre ministre ne puisse être présent à certains moments du débat. On pourra accepter qu'il donne sa réponse à un autre moment de la journée ou de la soirée. Fondamentalement, j'estime qu'il faut suivre la demande de M. De Croo, comme l'a d'ailleurs indiqué mon collègue De Roo, et accepter, voire même exiger que les ministres répondent, chacun pour ce qui les concerne, de la matière dont ils ont la charge.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Croo.

De heer De Croo. — Mijnheer de Voorzitter, ik apprecieer ten eerste de positieve opmerkingen van de collega's-fractieleiders De Roo en Lallemand. Wij zullen een inspanning doen om het debat niet tot vrijdag te laten uitlopen. Dat is een kwestie van met elkaar overeen te komen, maar het zal ook afhangen van de wijze waarop de ministers op vragen en opmerkingen van collega's zullen antwoorden. Mijnheer de Eerste minister, zoals steeds is kort en goed echter niet altijd hetzelfde als vlug en vroeg afgerond.

De Voorzitter. — Dames en heren, ik veroorloof mij na dit korte proceduredebat de volgende conclusies te trekken.

Tout d'abord, le projet de loi portant confirmation du Code des impôts sur les revenus 1992, coordonné le 10 avril 1992, sera examiné au Sénat en séance publique jeudi prochain.

Ensuite, pour ce qui concerne le problème de l'approbation du rapport, je prendrai contact avec M. Daerden, le président de la commission, vous ferai rapport et soumettrai une proposition quant à la procédure à suivre.

Enfin, pour ce qui est du budget, nous commencerons nos travaux par un débat « général général » et traiterons ensuite des différents chapitres dans l'ordre proposé sur la liste qui a été déposée sur tous les bancs.

La parole est à M. De Croo.

M. De Croo. — Encore un détail, monsieur le Président. Le ministre des Affaires étrangères étant actuellement au Chili, les chapitres qui le concernent ne pourront être examinés qu'à partir de demain, mercredi.

M. le Président. — En effet, monsieur De Croo. Comme je l'ai indiqué, l'ordre de la discussion des différents chapitres a été fixé en accord avec les ministres et M. Claes a affirmé qu'il serait présent mercredi.

Het woord is aan minister Tobback.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken. — Mijnheer de Voorzitter, mag ik vragen te overwegen het hoofdstuk Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt aan bod te laten komen op donderdagvoormiddag? Nu staat het als vierde punt op de agenda voor donderdag en daardoor is de kans groot dat het pas in de late namiddag kan worden besproken. Als het enigszins mogelijk is, zou ik graag om vijf uur het nieuwe provinciehuis in Hasselt openen. De Senaat gaat natuurlijk voor, maar...

De heer De Croo. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil toch opmerken dat ik reeds ettelijke jaren lees dat men de provincies gaat afschaffen. In deze tijd nog een nieuw provinciehuis openen, is een goed teken voor de instelling waar we nu aanwezig zijn.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken. — Daarom hecht ik er absoluut aan dat provinciehuis plechtig te openen.

Mijnheer de Voorzitter, is het mogelijk het kapittel « Binnenlandse Zaken » donderdagochtend eerst te behandelen?

De Voorzitter. — Wij zullen beginnen met het ontwerp van wet tot bekrachtiging van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 en vervolgens als eerste aansluitingspunt de sectie Binnenlandse Zaken behandelen.

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DES VOIES ET MOYENS POUR L'ANNEE BUDGETAIRE 1992

PROJET DE BUDGET GENERAL DES DEPENSES POUR L'ANNEE BUDGETAIRE 1992

Discussion générale

INTERPELLATIONS JOINTES:

DE M. VERREYCKEN AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES COMMUNICATIONS ET DES ENTREPRISES PUBLIQUES SUR « LE RETARD DANS LA MISE EN SERVICE DU NOUVEAU CENTRE DE TRI POSTAL ANTWERPEN X »

DE M. HATRY AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE LA JUSTICE ET DES AFFAIRES ECONOMIQUES SUR « L'ABSENCE DE PRISE DE POSITION EN MATIERE DE POLITIQUE ENERGETIQUE DU GOUVERNEMENT ACTUEL »

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET GENERAL DES DEPENSES DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1991 — SECTION 31 — « MINISTERE DE L'AGRICULTURE »

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET GENERAL DES DEPENSES DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1991 — SECTION 16 — « DEFENSE NATIONALE » (Docs. Sénat n°s 340-1 et 2)

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET GENERAL DES DEPENSES DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1991 — SECTION 16 — « DEFENSE NATIONALE » (Docs. Sénat n°s 341-1 et 2)

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET GENERAL DES DEPENSES DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1991 — SECTION 13 — « MINISTERE DE L'INTERIEUR ET DE LA FONCTION PUBLIQUE »

Discussion générale

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE RIJKSMIDDELENBEGROTING VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1992

ONTWERP VAN ALGEMENE UITGAVENBEGROTING VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1992

Algemene beraadslaging

TOEGEVOEGDE INTERPELLATIES:

VAN DE HEER VERREYCKEN TOT DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN VERKEERSWEZEN EN OVERHEIDSBEDRIJVEN OVER « DE VERTRAGING BIJ DE INGEBRUIKNAME VAN HET NIEUWE POSTSORTEERCENTRUM ANTWERPEN X »

VAN DE HEER HATRY TOT DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN JUSTITIE EN ECONOMISCHE ZAKEN OVER « HET UITBLIJVEN VAN EEN STANDPUNT VAN DE REGERING INZAKE ENERGIEBELEID »

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE ALGEMENE UITGAVENBEGROTING VAN HET BEGROTINGSJAAR 1991 — SECTIE 31 — « MINISTERIE VAN LANDBOUW »

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE ALGEMENE UITGAVENBEGROTING VAN HET BEGROTINGSJAAR 1991 — SECTIE 16 — « LANDSVERDEDIGING » (Gedr. St. nrs. 340-1 en 2)

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE ALGEMENE UITGAVENBEGROTING VAN HET BEGROTINGSJAAR 1991 — SECTIE 16 — « LANDSVERDEDIGING » (Gedr. St. nrs. 341-1 en 2)

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE ALGEMENE UITGAVENBEGROTING VAN HET BEGROTINGSJAAR 1991 — SECTIE 13 — « MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN OPENBAAR AMBT »

Algemene beraadslaging

M. le Président. — Mesdames, messieurs, nous abordons l'examen des projets de loi relatifs au budget des Voies et Moyens et au budget général des Dépenses pour l'année budgétaire 1992, auxquels sont joints deux interpellations ainsi que quatre projets de loi ajustant le budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1991.

Dames en heren, wij vatten de bespreking aan van de ontwerpen van wet betreffende de Rijksmiddelenbegroting en de Algemene Uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 1992, waaraan twee interpellaties zijn toegevoegd evenals vier ontwerpen van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1991.

Nous passons à la discussion générale des sections Dispositions générales, Dotations, Finances, Pensions, Dette publique et Sections particulières.

Wij vatten de algemene bespreking aan van de secties Algemene Bepalingen, Dotaties, Financiën, Pensioenen, Rijksschuld en Afzonderlijke Secties.

La parole est à M. Vancrombruggen, rapporteur.

M. Vancrombruggen, rapporteur. — Monsieur le Président, notre pays fonctionnant avec un régime de crédits provisoires depuis janvier 1992, il était impératif de mettre fin à cette situation anormale et de permettre aux Chambres d'exercer correctement leur pouvoir de contrôle sur la politique budgétaire menée par le gouvernement.

Celui-ci a estimé que la voie la plus rapide pour la présentation du budget des Voies et Moyens et du budget général des Dépenses pour l'année 1992 consistait à prendre comme base les budgets déposés dans le courant de l'été 1991, relevés entre-temps de caducité, et à les adapter par voie d'amendement.

Pour le gouvernement, ce choix se justifie d'autant plus que les décisions qui ont présidé à l'élaboration du budget 1991 ont été, dans une très large mesure, maintenues et que les amendements se substituent aux feuillets d'ajustement qui découlent du contrôle budgétaire imposé par les lois coordonnées sur la comptabilité de l'Etat.

Il apparaît toutefois que ces budgets, tels qu'ils ont été établis en 1991, ont dû faire l'objet d'une révision approfondie, tant au niveau des recettes que des dépenses.

En effet, certaines mesures décidées en août 1991 n'avaient pu être exécutées en raison de la dissolution des Chambres. De plus, les perspectives économiques pour cette année sont devenues moins favorables que prévu. La reprise attendue ne se réalisera probablement que pendant le second semestre de cette année.

C'est, dès lors, adapté à un certain nombre d'hypothèses de base que ce projet de budget nous est transmis par la Chambre des représentants.

Ainsi, le taux de croissance économique estimé initialement à 2,4 p.c. du produit national brut évoluerait vers 1,8 p.c.; les taux d'intérêt à court terme passeraient de 9,06 p.c. à 9,50 p.c. et le taux d'inflation monterait de 3 à 3,3 p.c.

Le contrôle budgétaire révéla effectivement que les objectifs ne seraient atteints que moyennant un effort global de 134 milliards. Il était, par conséquent, impératif pour le gouvernement de prendre un certain nombre de mesures récurrentes et de mesures uniques. Ces dernières visent à compenser en 1992 le manque à gagner des mesures qui ne pourront produire tout leur rendement dans le courant de 1992, étant donné que ces mesures doivent encore être prises et que, par suite de la crise politique, plusieurs mois se sont déjà écoulés. Les mesures structurelles devraient avoir un impact durable et constitueraient une contribution très importante à la diminution du déficit public requise pour satisfaire à la convergence européenne.

À la reprise des décisions de juillet 1991 s'ajoutent donc l'effet des décisions du 16 mars 1992 et le résultat du contrôle budgétaire de mars 1992.

Une première opération a été réalisée rapidement par le gouvernement: restauration globale des taux de TVA, adaptation des droits d'accises, une série de mesures d'économie, ainsi que, plus récemment, l'introduction d'une taxe de circulation.

Notons encore l'intention de maintenir la croissance zéro des dépenses, en termes réels, hors charges d'intérêt et la poursuite des efforts visant à moderniser la gestion de la trésorerie et de la dette publique.

Les assainissements sont principalement axés sur la limitation d'abus éventuels et d'usages impropres ainsi que sur les matières où il existe des différences notoires entre la Belgique et les autres pays de la CEE.

L'ensemble des mesures a permis de ramener les dépenses à 1 637,6 milliards et les recettes alimentant le budget des Voies et Moyens ont été réévaluées à 1 271 milliards.

En tenant compte d'un apport de 11,8 milliards sur les opérations de trésorerie, nous retrouvons le même solde net à financer de 354,8 milliards prévu initialement.

Signalons que les efforts consentis au niveau du budget de l'Etat rapporteront 76 milliards, auxquels il faut ajouter 57,3 milliards résultant de mesures prises dans le domaine de la sécurité sociale pour en rétablir l'équilibre.

Les économies structurelles décidées dans le cadre de ce budget devraient représenter 109 milliards en 1993.

Compte tenu de toutes les décisions arrêtées, le solde net à financer devrait, en 1992, être limité à 5,6 p.c. du PNB. C'est mieux que le taux de 5,8 p.c. recommandé par le Conseil supérieur des finances, d'autant mieux que la recommandation de ce dernier valait pour une hypothèse de croissance du PNB plus favorable, de 2 p.c. au lieu de 1,8 p.c. comme prévu par le ministère des Affaires économiques. Ce ne sera néanmoins pas encore suffisant pour éviter la persistance de l'effet boule de neige de la dette publique.

Rappelons aussi que le Traité de l'Union européenne exige, pour la fin de 1996, que le déficit ait diminué de manière substantielle et constante et atteigne un niveau proche de 3 p.c. du PNB.

Conscient de toutes les difficultés restant à surmonter pour satisfaire aux critères de convergence européens, le gouvernement se propose d'élaborer, pendant le conclave de cet été, un plan pluriannuel en concertation avec les Communautés et les Régions. De plus, comme le réclame la Cour des comptes, il optera pour une procédure d'évaluation de certaines activités des pouvoirs publics, ce qui permettra de reconsidérer les articles de dépenses correspondants.

La diminution du déficit public est non seulement indispensable pour respecter les objectifs de Maastricht, mais elle s'impose aussi — déclare le gouvernement — pour augmenter à l'avenir la marge de manœuvre budgétaire, notamment en vue de disposer des moyens nécessaires pour rencontrer les besoins de « la nouvelle citoyenneté » et pour garantir le paiement des pensions au siècle prochain.

La commission des Finances du Sénat s'est longuement penchée sur ce projet de budget qui nous est transmis par la Chambre des représentants. Il était quasi inévitable d'aborder les mesures générales que comportent les lois-programme en matière sociale et fiscale. Ces lois-programme sont d'ailleurs des éléments complé-

mentaires au budget de l'Etat. Beaucoup d'interventions ont porté sur ces mesures et, plus particulièrement, sur la cotisation supplémentaire d'un pour cent, la pénalisation importante du ménage légitime vis-à-vis de l'abattement spécial pour revenu de remplacement, la renonciation à la cinquième phase du plan d'alignement de la pension des indépendants sur le minimum garanti, la cotisation unique à charge des sociétés, la réduction des déductions pour investissement, la taxe frappant les entreprises pharmaceutiques, la modification du taux de taxation des plus-values de cessation d'activité en cas de passage en société et, plus particulièrement, en SPRLU, les mesures en matière de temps partiel.

Plusieurs membres sont intervenus à propos de l'évaluation du solde net à financer et de la dette publique en posant, notamment, la question de la répartition des efforts entre l'Etat national, les Communautés et les Régions. Certains s'inquiètent, en effet, des conséquences du fonctionnement des mécanismes impliquant l'étroite interdépendance entre ces trois pouvoirs, sans nécessairement l'engagement de la responsabilité financière de chacun d'eux. Le cas du système des pensions du personnel des services publics dans l'Etat fédéral est notamment évoqué.

M. Seeuws, vice-président, prend la présidence de l'assemblée

Le rapport entre l'augmentation de la pression fiscale et l'activité économique, avec l'emploi en corollaire, a fait l'objet de longues discussions qui ont amené le ministre à confirmer que, suivant l'estimation économique, le taux de prélèvement sera de 46 p.c., ce qui est en dessous du taux de 1985.

Le ministre a également relativisé le poids du coefficient d'élasticité des recettes fiscales courantes en expliquant le décalage dans le temps du rythme d'enrôlement à l'IPP, suite à la restructuration en cours des bureaux de recettes et des carences de l'informatisation des services.

S'il n'y a pas eu unanimité en commission sur les mesures prises dans le domaine des assurances-vie et de l'épargne-pension, chacun estime cependant que le gouvernement doit prendre une décision rapidement afin que les citoyens sachent à quoi s'en tenir et afin d'enrayer des mécanismes d'évasion de toutes sortes qui se sont déjà mis en route.

L'augmentation du budget européen qui découlera de la réalisation des propositions du paquet Delors II a fait l'objet de nombreux échanges au sein de la commission et le problème de l'opportunité pour la Communauté européenne de disposer de ressources propres a été posé.

Plusieurs intervenants ont formulé des doutes quant aux mesures de rationalisation significatives que devrait entraîner la radioscopie permanente de la Fonction publique demandée par le gouvernement, ce qui a permis au ministre d'en préciser les objectifs.

Des commentaires font état du manque d'orthodoxie, d'ailleurs relevé par la Cour des comptes, à propos de l'inscription au budget d'une réduction globale de cinq milliards pour accumulation du « non-épuisement » des crédits. Cette correction, rappelle toutefois le ministre, est inspirée par une constatation statistique selon laquelle, chaque année, une partie des crédits budgétaires n'est pas utilisée.

La commission s'est ensuite attardée à l'examen de la section 18, département des Finances, en évoquant avec intérêt la réorganisation de l'administration fiscale, tandis qu'à la section 21, réservée aux Pensions, la réflexion porta principalement sur les choix possibles pour l'avenir.

De nombreuses autres questions, plus spécifiques, concernant les différents départements ont été posées en commission. Elles sont consignées dans le rapport écrit à propos duquel je tiens à remercier de sa diligence le personnel du Sénat, et, en particulier, celui attaché à la commission des Finances, et à le féliciter pour la qualité du travail qu'il a effectué dans des conditions particulièrement difficiles, tout en gardant le sourire.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session extraordinaire 1991-1992
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Buitengewone zitting 1991-1992

Le projet de loi contenant le budget des Voies et Moyens et les articles du projet de loi contenant le budget général des Dépenses pour l'année 1992, soumis à l'examen de la commission des Finances, ont été adoptés majorité contre opposition; signalons toutefois l'abstention d'un membre. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Croo.

De heer De Croo. — Mijnheer de Voorzitter, de Rijksmiddelenbegroting en de Algemene Uitgavenbegroting zijn belangrijk omdat door de nieuwe procedure die sinds enkele jaren is ingeluid, het globaal pakket van de begrotingen wordt besproken en goedgekeurd. Vele leden die reeds jaren deel uitmaken van het Parlement hebben de begrotingen nog « stuksgewijze » en met ruime tussenpozen besproken. Wij zijn dus gekomen tot het bespreken van weliswaar geen eenheidsbegroting, maar wel tot de eenheidsbehandeling van de begrotingen.

In een begroting vraagt men de bevolking om middelen om de uitgaven in het voordeel van die bevolking te financieren. Een begroting is dan ook een heel belangrijke, politieke daad.

Ik begrijp dat de regering, gelet op de ontbinding van de Kamers, de verkiezingen en de gewijzigde toestand, de begroting 1992 die werd voorbereid in de vakantiemaanden van 1991 na een budgetcontrole grondig heeft aangepast. Weliswaar is er weinig veranderd in de titularissen, onder meer van het departement van Financiën, maar wij hebben toch te maken met een nieuwe begroting en een nieuwe politiek.

Ik heb begrip voor de moeilijkheden die de regering heeft ervaren. Als men een begroting moet indienen voor een lopend jaar en als men die pas na Pasen kan laten goedkeuren, ondervindt men uiteraard meer moeilijkheden dan als een begroting vooraf en voor een heel jaar kan worden voorbereid en goedgekeurd.

De begroting is vergezeld van twee belangrijke wetgevingen. De Senaat heeft een ervan, namelijk de wetgeving houdende sociale en diverse bepalingen, reeds goedgekeurd. Het was een soort « passe-partout »-gebeurtenis. Mijn collega's en ikzelf hebben onze opmerkingen geformuleerd en verzet aangetekend, onder meer met betrekking tot — en het woord is weliswaar wat onheus — de vuilnisbaktechnologie enerzijds en de volmachten-technologie — zo dierbaar voor de linkerzijde — anderzijds.

Vandaag wordt in de kamercommissies de andere wetgeving besproken die financiële en fiscale bepalingen betreft en die in regeringsoverwegingen onontbeerlijk is voor de begroting. Deze wetgeving zal binnenkort ook aan de Senaat worden voorgelegd.

Wij hebben dus een soort driehoeksverhouding: enerzijds de Rijksmiddelenbegroting en de Algemene Uitgavenbegroting, die hier vandaag en de volgende dagen worden behandeld, anderzijds het ontwerp van wet houdende sociale en diverse bepalingen dat de Senaat reeds heeft goedgekeurd en het ontwerp van wet houdende fiscale en financiële bepalingen dat wij hier eerlang zullen behandelen. Deze drievuldigheid — om het in de stijl van één vleugel van de regering te zeggen — moet een politiek geheel vormen.

De regering-Dehaene is nu ongeveer drie maanden oud. Ze is gestart in politiek moeilijke omstandigheden. Ze heeft het niet gemakkelijk. Zij heeft zichzelf een aantal taken opgelegd. De meerderheid heeft haar in het regeerakkoord gevraagd een aantal doelstellingen te bereiken. Zij wordt echter opgezadeld met een ervaring die zij nooit zal kwijtraken. In november vorig jaar werden immers bijna alle regeringspartijen zwaar afgestraft. De regering is vandaag allesbehalve populair.

Ik zal de regering en de partijen die haar steunen, enkele cijfers in herinnering brengen, die toch niet zonder betekenis zijn in onze parlementaire democratie, waar de wil van de kiezers toch *grosso modo* moeten worden gerespecteerd. De collega's van de twee socialistische partijen zijn blijkbaar nog altijd opgezadeld met het mathematische feit dat zij voor de Kamer 308 014 kiezers verloren. De politiek die zij in de vorige regering voerden, werd ofwel verkeerd begrepen door de kiezers ofwel afgestraft. Dit laatste

benadert de realiteit waarschijnlijk dichter. Wij hebben nu een afgeslankte SP en PS, die toch dezelfde politiek voeren, weliswaar in licht gewijzigde omstandigheden, en dit tegen de uitspraak van de kiezers in.

De cijfers voor de christen-democraten zijn niet veel rooskleuriger. Wanneer ik het beperkte verlies van de PSC bij het verlies van de Vlaamse christen-democraten tel, kom ik tot een verlies van 174 488 kiezers voor de Kamer. De christen-democraten hebben met uittredend premier Martens een grote stempel gedrukt op de politiek van de voorbije jaren. Sinds 1958 maken zij trouwens onafgebroken deel uit van de regering. De kiezers hebben hun politiek echter afgekeurd.

Ik draag de heer Schiltz geen kwaad hart toe. Zijn partij was lid van de vroegere meerderheid. Van de huidige meerderheid maakt zij geen deel uit, ook al neemt zij een andere houding aan met betrekking tot de Vlaamse executieve. Het beleid van de vorige regering heeft echter ook uw partij, mijnheer Schiltz, geen goed gedaan. Uw partij verloor 131 999 stemmen voor de Kamer. Uw partij was weliswaar reeds enige tijd vroeger uit de regering getreden, mijnheer Schiltz, maar toch werd ook zij afgestraft voor de deelname aan het regeringsbeleid.

Bijna drie jaar was de vorige regering, gevormd door de heer Dehaene, maar voorgezeten door de heer Martens, aan het bewind. Ik wil hierbij — het weze mij vergeven — toch de woorden aanhalen die de heer Mundeleer ooit uitsprak in de Kamer. Indertijd stak de heer Vanden Boeynants de regering in elkaar die voor de eerste maal werd voorgezeten door de heer Martens. Velen onder ons zullen zich nog levendig herinneren dat bij de voorstelling van de regering de heer Martens er een beetje ongezellig en benepen bij zat. Daarnaast zat de exuberante heer Vanden Boeynants die het kind ter wereld had gebracht, maar er niet de moeder of de vader van mocht zijn. De heer Mundeleer zei, in een elan die zijn humor kenmerkte, zich richtend tot de Eerste minister en kijkend naar de heer Vanden Boeynants: « Monsieur le Premier ministre, votre nègre a laissé beaucoup de blanc. »

Deze keer legde de heer Dehaene niet meer de loper uit voor de heer Martens, zoals in 1988, maar fietste of voetbalde hij voor zichzelf. De ploeg die gedurende drie jaar zijn stempel droeg, de heer Martens was maar akte-nemend notaris, verloor in november 1991, 614 491 stemmen. De meerderheid die de huidige regering vormt boette daardoor 14 zetels in. Ik laat de 6 zetels die de Volksunie verloor dan nog buiten beschouwing.

Het is niet gemakkelijk voor de Eerste minister om een regeringsploeg te leiden die sterk lijkt op die welke in 1988 door hem ineen werd getimmerd, doch werd afgestraft. Er loopt momenteel bij de BRT een mooie spot die dit illustreert.

Mijnheer de Eerste minister, het valt mij trouwens op dat u de jongste tijd nogal vaak in de visuele en de auditieve publiciteit komt, dit ondanks uw grote zin voor bescheidenheid en uw argwaan ten opzichte van het mediagebeuren.

De regering die in 1988 door u werd ineen getimmerd en sedert 1992 ook door u wordt geleid, is slecht gestart. Ik zou mij ook verveeld voelen mocht ik, na afloop van een regeringsperiode, door mijn politieke vrienden zwaar worden afgestraft. Dat is niet aangenaam en zeker niet gezellig. Het was trouwens zo verontrustend dat sommige partijen nu eindelijk nagaan waarom de vorige regeringsploeg zo werd afgestraft. De socialisten hebben daarvoor zelfs universiteitsprofessoren ingeschakeld. De voeling van onze linkse collega's met de bevolking is zo groot dat zij er inderdaad beter aan doen terug te grijpen naar de theorie om te weten te komen hoe de professoren, die blijkbaar niet altijd dezelfde voeling hebben met de kiezers, het probleem kunnen oplossen. Ik weet, collega Erdman, dat u als Antwerpenaar ook enkele uren per week de boer op doet. U bent echter nog in een electorale shocktoestand. Als u luistert naar het gezond verstand van uw partij, de heer Tobback, stelt u vast dat ook hij die shock nog niet heeft verwerkt.

Mocht de heer Van Rompuy hier aanwezig zijn, dan zou ik hem eraan herinneren dat de CVP blijkbaar aan een gewetensonderzoek bezig is en aan militanten en toledien een aantal vragen voorlegt in verband met de verkiezingen van 24 november 1991. Wellicht was het partijprogramma in de diverse congressen en gedingen niet goed voorbereid en uitgewerkt, want men houdt

nu een enquête binnen de rangen van de christen-democratie. Na de afstraffing van het beleid in een periode van hoogconjunctuur, weet men niet goed meer hoe men de volgende weken en maanden moet te werk gaan.

De regering heeft het niet gemakkelijk. Na een verlies van bijna drie kwart miljoen kiezers, moet de meerderheid het inderdaad opnieuw trachten waar te maken. Ik begrijp dat dit geen gemakkelijke opdracht is. Het is overigens sedert de regering van Theo Lefèvre en die van Theo Lefèvre-Spaak geleden dat de uittredende ploeg zo een electoraal verlies heeft geleden.

Deze regering heeft een rare aanloop gekend. Ik wil daar even op terugkomen omdat het beleid van deze regeringsploeg er voor een stuk door kan worden verklaard. In den beginne was er de weigering van de christen-democratie om verantwoordelijkheid op zich te nemen. Tot 6 januari weigerde een belangrijk deel van de huidige meerderheid verantwoordelijkheid op zich te nemen. Afgestraft zijnde, niet erkend zijnde voor wat de CVP in de vorige regering voor de bevolking had gedaan, kan ik die reticente houding begrijpen.

Op een zeker ogenblik dan en omdat andere krachten die afwachende houding moeilijk konden verteren, is de christen-democratie dan toch uit haar *tranchées* gekomen. Zij verklaarde zich bereid een regering te steunen op voorwaarde dat die regering fundamenteel zou ingrijpen in 's lands beleid en de structuur van deze ingewikkelde Staat zou aanpassen. Toch moet het worden gezegd dat de hierzieningsprocedure het resultaat is van een verkeerde wetgeving uitgedokterd door de vorige regering waaraan de man die nu Premier is heeft meegewerkt, *ecce homo* dus. Maar goed, de CVP werd bereid gevonden deel te nemen aan een regering die sociaal-economische maatregelen zou nemen indien in het Parlement de vereiste meerderheid gevonden wordt om ons institutioneel kader te corrigeren, hervormen, of ten minste herzien. Het is niet gelukt om een aantal redenen waar ik zo dadelijk bij stil zal staan.

Er is dan toch wat later een regering gekomen met de verliezers van 24 november die niet bij machte waren geweest het kader te scheppen voor een betere samenwerking tussen de verschillende Gemeenschappen en Gewesten in het land. Er werd toch sloop gegaan en er zouden institutionele voorstellen komen tegen juni 1992. De CVP wordt dus bereid gevonden om de maatschappelijke plooiën te herleggen om een sociaal-economische politiek door te drukken op voorwaarde, dat men in het Parlement de kans heeft om te zoeken naar een tweede meerderheid die de rustende-roestende problemen in verband met de herziening van de Grondwet en van de bijzondere wetten kan oplossen.

En wat hoor ik dan gisteren, mijnheer Schiltz? Wel, die senator-voorzitter van de CVP die eerst weigerde deel te nemen aan een regering, diezelfde senator-voorzitter van de CVP die na 6 januari maar tot een regering wou toetreden als er een tweede meerderheid zou zijn, diezelfde senator-voorzitter van de CVP die maar in de regering wou treden als er vóór juni een tweede meerderheid zou worden bereikt, verklaarde gisteren « dat de regering in elk geval verder moet doen ». De operatie *dégel* is dus gelukt. Voor de CVP is de « ontvriezing » gebeurd. De kiezers hebben al enig geheugenverlies geleden en dus kan de regering nu met haar gewone meerderheid datgene uitvoeren waarmee ze al een tijd bezig is. Met andere woorden, zij kan een sociaal economisch beleid voeren dat door de meerderheid van de bevolking wordt afgekeurd. Ik weet wel dat de rapporteur van deze begroting — die ik overigens feliciteer voor zijn uitstekend verslag —, dat de collega's die in de verschillende commissies tussenbeide zijn gekomen en de collega's die nog namens de meerderheid in dit debat zullen spreken en dat de regering zelf zullen beweren, dat een goede politiek van sociaal herstel wordt gevoerd die tevens de fundamentele en economische belangen van het land vrijwaart. Kortom, het is volgens hen de enige politiek die kan worden gevoerd.

Nochtans kunnen we niet anders dan vaststellen dat de maand juni 1992 de maand van de stakingen zal zijn. De stakingsgolf had zich al vroeg aangekondigd. In februari jongstleden was er de manifestatie van de wetenschappelijke onderzoekers. Een paar dagen geleden staakte het spoor. Maar er moeten er nog vele komen. Stakingen van de douaniers, van het onderwijs — men zal mij antwoorden dat onderwijs gemeenschapsmaterie is, maar

laten we niet vergeten dat het voor de financiering afhankelijk is van de nationale politiek — van de ziekenhuisgeneesheren, van het verzorgingspersoneel, van de gepensioneerden en van de KMO's op 4 juni eerstkomend. Charta 91 organiseerde op 30 mei jongstleden een nationale protestvergadering over de averechtse reactie van de regering op het signaal van 24 november.

Deze « populaire » regering slaagt er dus niet in de bevolking te overtuigen van de rechtvaardigheid van haar politiek, van het evenwicht in de gevraagde inspanningen zowel inzake inleveringen als inzake belastingen. Dat bewijzen onder andere de 40 000 landgenoten die nog net voor de invoering van de belasting op de inverteerstelling, hebben geprobeerd om hieraan nog enigszins te ontsnappen. Deze maatregel had dan nog de bedoeling om de BTW-vermindering op datzelfde domein van de auto's te compenseren, terwijl de globale BTW-herschikking de regering een serieuze bonus had opgeleverd. Waar is dan deze populaire regering? Waar zijn die 120 kamerleden — 22 minder dan bij de vorige regering — die haar steunen? Waar zijn zij om het verplegend personeel, de vorsers, het onderwijzend personeel, de KMO's enz. te overtuigen van de rechtvaardigheid van haar politiek?

Of heeft de burger het weer niet begrepen, is er weer een enorme communicatiestoornis? Eerst wou de Eerste minister de pers op afstand houden, nu overlaadt hij die pers elke maandag met mededelingen over beslissingen van de vrijdag voordien. Heeft de regering misschien volkomen gelijk en lukt zij er niet in om haar gelijk over te brengen, ondanks al haar mogelijkheden van propaganda, ondanks de steun van de drukingsgroepen die naast, voor of achter de regering staan? Slaagt de regering er niet in om al die protesterende bevolkingsgroepen te overtuigen van het sociaal karakter van haar politiek? Het verplegend personeel, de middenstand, de douanebeambten, het personeel van het trein- en busvervoer, begrijpen die allemaal de regering verkeerd, protesteren zij ten onrechte en willen zij niet verstaan dat de politiek van de regering in hun belang wordt gevoerd?

Na drie maanden blijkt duidelijk dat het gewenste misverstand waaruit deze regering is voortgekomen niet meer was dan een doekje voor het bloeden. De dialoog van Gemeenschap tot Gemeenschap is een lege schelp. Vergaderingen worden steeds opnieuw verdaagd en nu de voorzitter van de CVP duidelijk heeft verklaard dat een tweede meerderheid niet meer nodig is, zoekt men allerlei uitwegen om tot aan de vakantie te overleven en om pas na de herziening van de instellingen met het eigenlijke werk te beginnen. Dat is op het ogenblik de visie van de meerderheid.

Ondertussen gaan de bevolkingsgroepen die door het sociaal-economisch beleid van de regering worden getroffen, de straat op. Op 4 juni 1992 organiseren de KMO's een protestmeeting. Het is 21 jaar geleden dat deze bevolkingsgroep zich nog heeft verzameld om te protesteren. Dit wijst erop dat ook voor deze groep de maat vol is.

Op drie maanden tijd heeft deze regering de lasten van de bevolking met 45 miljard doen toenemen. De leden van de PVV-fractie zullen begroting per begroting aanduiden welke nefaste gevolgen deze verhoogde belastingdruk teweegbrengt, zeker in een ineenzakkende conjunctuur.

De werkloosheid mag in de maand mei dan al lichtjes gedaald zijn in vergelijking met de voorgaande maand, in vergelijking met mei 1991 vorig jaar ligt zij in Vlaanderen nog altijd 19 pct. hoger. Wij mogen ook niet vergeten dat de korte opleving van de economie de vorige maanden enkel te wijten was aan een sterke, maar kortstondige toename van bestellingen uit het vroegere Oost-Duitsland en dat wij voor een ernstige economische inzinking staan. De regeringsmaatregelen zullen die alleen maar erger maken.

Dat is de reden waarom de bevolking reageert, waarom onderwijsmensen, vorsers, bejaardenhelpers, KMO's, geneesheren, personeel uit hospitalen en gepensioneerden op de straat komen en zich willen doen gelden. Deze regering heeft de zaken verkeerd aangepakt. Intussen is de dubbelzinnigheid en de communicatiestoornis groot. Waar de regering aanvankelijk voorstelde met het doel te besparen en tegelijk het openbaar vervoer aan te moedigen, enkel de prijs van het trein-, tram- of busticket als aftrekbare verplaatsingskosten in acht te nemen, kwam zij

nadien tot de ontdekking dat die prijs zodanig gesubsidieerd was dat het als onhebbelijk en onrechtvaardig overkwam in verband met de te verwerven inkomsten, zodat zij verplicht was een forfaitaire regeling te zoeken. Daarbij doorbrak men een van de principes die in deze Staat steeds werd gehuldigd, namelijk dat het bedrag dat normaal moet worden uitgegeven om een beroepsinkomen te verwerven, onder de correcte en volledige controle van de daartoe aangestelden, mag worden verrekend. Dit is een belangrijke communicatiestoornis.

Ik heb met een tikkeltje ironie vastgesteld dat een aantal caritatieve instellingen de jongste weken tezelfdertijd twee berichten ontvingen. Aan de ene kant kregen zij een beboeting van 12 000 frank wanneer zij een deeltijds werkloze tewerkstelden en aan de andere kant ontvingen zij een premie omdat zij dat hadden gedaan. De premie stamt uit de periode 1985-1986 toen de toenmalige regering dit systeem terecht aanmoedigde. De sanctie komt nu. De werkgever, meestal in de caritatieve of in de verzorgingssector, ontvangt nu een beboeting omdat hij inging op de aanmoediging, waarvoor hij ook financieel werd beloond.

Dit zijn slechts twee voorbeelden. Hoe wil een regering met deze werkwijze het vertrouwen van de bevolking winnen? Ook hier is het nodig de openbare opinie te wijzen op het gevaar van de cijfertechniek. Wij zijn voorstander van het openbaar vervoer om een aantal ecologische redenen. Het deert mij niet of het openbaar vervoer in handen is van de overheid, dan wel of het een privé- of een gemengde onderneming is. Men heeft het fameuze akkoord gesloten over de openbare bedrijven, de nieuwe NV's, waarbij de RTT en de NMBS reeds uit de startblokken zijn.

De spoorwegen zullen slechts een forfaitaire toelage krijgen van 36 miljard, geblokkeerd voor drie jaar. Men vergeet echter te zeggen dat er daarbij nog voor 15 miljard wordt geïnvesteerd, een bedrag dat wel wordt geïndexeerd, en dat daar bovenop nog eens voor 22 miljard wordt tussengekomen in de pensioenlasten en de gezondheidslasten van de NMBS. Dat men de waarheid zegt! Dat men zegt dat de NMBS, inmiddels een NV geworden met een *soi disant* beheerscontract, aan de gemeenschap 73 miljard kost. Ik ben dan nog erg voorzichtig voor de 15 miljard, want het is een investeringskrediet.

Ik begrijp dat er ook in die sector wordt gereageerd. Daar waar alles bij het oude blijft, onder het mom van een forfaitaire inlevering van de betoelaging zonder te raken aan de technieken zelf, zonder te denken aan een nieuw management noch aan een herziening van een aantal opdrachten, verkoopt men opnieuw iets aan de goegemeente, die dit na een zekere tijd niet meer slikt. Dat verklaart de reactie van degenen die op 27 mei op de straat zijn gekomen.

Een tweede realisatie van deze regering in de voorbije drie maanden was het beheerscontract met de RTT. Daarin schuilt een typische, bijna budgettaire vicieuze benadering. De RTT beschikt over een monopolie; men kan alleen via de RTT telefoneren. Mijnheer Erdman, ik heb gelezen dat in uw stede op 19 juni aanstaande een proces wordt gevoerd waarin een verbond van misnoegde of gedupeerde RTT-abonnees de RTT aanvalt omwille van de absoluut ondermaatse dienstverlening inzake mobilofonie — wat onlangs ook door *Le Soir* werd bewezen en door gerechtsdeurwaarders werd vastgesteld — en waarbij men terugbetaling vraagt van de enorme abonneekosten. Indien men over een monopoliepositie beschikt, is het gemakkelijk om de weerloze gebruiker uit te buiten.

Door het beheerscontract dat door deze regering werd gerealiseerd, zal de RTT thans een monopolierente van 3 miljard per jaar moeten betalen. Daarenboven moet zij 3 miljard afdragen voor het Fonds voor sanering van andere overheidsbedrijven. Dit betekent een verschuiving van lasten en belasting. Verder is er 1,6 miljard voor ontwikkeling en onderzoek.

Dit zijn de realisaties van de regering die teert op de meest vicieuze belasting die een openbare dienst iemand kan opleggen: het monopolie imponeren waardoor men geen keuze heeft. Ofwel slikt men de tarieven en de slechte dienst, ofwel moet men het zonder deze dienst stellen.

Mijnheer de Eerste minister, sta mij toe erop te wijzen dat De Post, die in aanmerking komt om een beheerscontract te krijgen en de grootste werkgever is in ons land, er vandaag nog niet in is geslaagd haar rekeningen van 1991 in te dienen en haar verslag over te maken. De situatie bij De Post is immers catastrofaal. Ik wijk even uit naar de OKI's en wijs erop dat het Bestuur der post-checks eveneens in een catastrofale situatie verkeert en dat men niet langer weet van welk hout pijlen te maken.

Dit groot bedrijf slaagt er zelfs niet in om na acht jaar een trier-centrum in Berchem of in Charleroi op gang te krijgen. Mijnheer Erdman, uw collega, de heer Colla, kan u hier ongetwijfeld meer over vertellen.

Verder is er nog de Sabena, nogmaals een realisatie van deze regering. Ik wens Sabena een goede vaart, maar het gesjoemel met tientallen miljarden is zo groot dat ik mij afvraag met wie wij leven en met welke wereld wij te maken hebben. De Belgische Staat is nog steeds hoofdaandeelhouder van deze maatschappij: de NV Sabena heeft als hoofdaandeelhouder de NV België — als we dit woord nog mogen gebruiken. De vertegenwoordiger van de NV België bij Sabena, de heer Godfroid — en wellicht heeft hij gelijk — stelde vast dat de balans van deze maatschappij de voorgaande jaren vervalst werd en dat de rekeningen onjuist waren. Degenen die hiervoor verantwoordelijk waren, staan heden bij Sabena nog steeds aan de top.

Wat moeten wij de bevolking dan vertellen wanneer men in grote overheidsbedrijven *soi-disant* beheerscontracten afsluit, wanneer men *soi-disant* kritiek heeft op een NV zoals Sabena, wanneer men na vier jaar *soi-disant* probeert een sector van openbaar krediet te organiseren in de gekende omstandigheden en met de financiële afronden die daar bestaan?

Mijnheer de Eerste minister, het zijn niet alleen de realisaties van de eerste drie maanden, geboren uit de dubbelzinnigheid die ik heb aangehaald en uit de sociaal-economische kritiek die in alle geleidingen van de maatschappij wordt geuit, die u toch enigszins zou moeten verontrusten. Ik stel daarenboven zaken vast die mij eigenaardig lijken.

Het is precies alsof de leden van de vorige regering niet meer weten wat destijds is gebeurd. Ik neem bijvoorbeeld minister Claes. Wat ik zal zeggen, staat trouwens in de pers, dus ik val hem niet aan in zijn afwezigheid. Toen men tijdens de Golfoorlog de dwaasheid heeft begaan aan onze oudste bondgenoot, Groot-Brittannië, geen obussen te leveren, een beslissing waartegen de collega's de Donnée en Gol en ikzelf hebben geprotesteerd, was de toenmalige Vice-Premier en minister van Economische Zaken lid van het kernkabinet waar deze beslissing werd genomen. Hij heeft deze beslissing ook geslikt en, naar ik meen, zelfs verdedigd. Dezelfde Vice-Premier, nu minister van Buitenlandse Zaken, hoor ik nu verklaren dat dit een idiote beslissing was.

M. de Donnée. — On a payé comptant!

De heer De Croo. — Collega's, ik vraag mij af waar wij naartoe gaan. Denkt u echt dat de mensen dwaas zijn, dat zij dit alles niet horen en weten en het zich niet herinneren? Denkt u dat het nog gaat zoals met papa Eyskens die na elke verkiezing opnieuw voor zijn virginiteit kon zorgen? Geloof u dat na drie maanden deze politiek de burger aanspreekt en hem nieuw enthousiasme kan geven?

Na de poging van Guy Verhofstadt is men rondjes gaan rijden. Dan kwam Melchior Wathelet, die ik ten andere zeer apprecieer, met een soort zakouski-technologie.

Il fallait passer les fêtes, respecter la traditionnelle trêve des respecteurs. Je tiens à dire, monsieur Cerexhe, que j'ai beaucoup de respect pour M. Wathelet qui a fourni un effort remarquable, son contrat pour une nouvelle citoyenneté prenant en compte une série de problèmes que notre société ressent à fleur de peau.

Wat zie ik echter gebeuren met het contract met de burger, met de nieuwe politiek, de manier om uit het electoraal dal van november jongstleden te geraken? Wat met de nieuwe aanpak van het leven, en het doorboren van de *cocooning*, het oplossen van veiligheids-, milieu- en migrantenproblemen? Wat doet men met de lange catalogus van contacten, ondervragingen en opbouwende gesprekken? De tekst van de heer Wathelet was een inte-

ressante tekst, maar nu merk ik dat voor al zijn voorstellen samen slechts één miljard wordt uitgetrokken. Als ik het mij goed herinner, is dit 1/60 van wat de spoorwegen per jaar krijgen. Ik zal niet over de spoorwegen spreken, ik heb het daarover reeds gehad. Eén miljard is de troostprijs voor het contract met de burger, voor het aanpakken van de nieuwe problemen van veiligheid, ongerustheid en migranten, allemaal zaken die de burger zeer na aan het hart liggen. Eén miljard is er beschikbaar na drie maanden van uitstekende voorbereiding van één van de regeringsleden. De heer Wathelet heeft dat overigens geslikt.

Il a bien dû admettre que son programme ne valait qu'un milliard.

Collega's van de CVP, denkt u dat u daardoor populair zal zijn en de mensen zal overtuigen? Afgestraft door de kiezers, aan de macht gekomen in de grootste dubbelzinnigheid, eerst niet willen, dan weer wel als er een tweederde meerderheid was. Dan kwam u toch maar in de regering, ook al werd er geen tweederde meerderheid gevonden. Er waren bestendig communicatietoornissen bij voorstellen, ontwerpen en commentaren. Nu is er het oneconomisch en asociaal beleid van de regering. Het ene overheidsbedrijf wordt uitgemolken, met het andere worden trucs uitgehaald. De openbare opinie verkoopt men zeepbellen. Hoe charmant mevrouw Onkelinx ook is, denkt de regering echt dat zij de dialoog met de burger tot stand kan brengen en zijn enthousiasme kan opwekken? Dit is weer de technologie van de zondebok die de woestijn wordt ingestuurd. Het is altijd de schuld van iemand anders: de burger is egoïst, de burger vervuilt en eigenlijk is hij zelf verantwoordelijk voor wat hem overkomt. Hij moet maar boeten voor de situatie waarin hij zichzelf heeft gebracht.

Dan komt het mooiste paard van Troje, en wel uit de stal «Maastricht». Als deze regering «Maastricht» niet zou hebben, wat zou ze dan verzinnen om het zwaar deficit van ons landje op te krikken tot een aanvaardbaar niveau?

Mijnheer de Eerste minister, u zult niet het vertrouwen winnen in onze geschokte maatschappij met «cosmetica à la Tobback», niet door dwars te liggen als de Raad van State uitspraken doet over het kiesrecht voor de EG-burgers en niet door het verbreken van contracten inzake pensioensparen en deeltijdse arbeid.

Iets verontrust mij bijzonder in onze Staat, in ons land, in onze Gemeenschappen en in onze Gewesten. De helft van de geïnde gelden gaat nu naar de lasten van de leningen. Een Staat die geen perspectieven heeft op een aanvaardbare termijn, waarvan de helft van de normale inkomsten al de eerste seconde van het nieuwe jaar wordt verbruikt voor de afbetaling van de intresten en de lasten, is die naam niet meer waardig. Ook in een bedrijf of in een gezin zou zo iets onmogelijk zijn. Het symbolisch miljard voor het contract met de burger, voor de nieuwe noden, bewijst dat in de huidige situatie geen echt beleid mogelijk is, en blijkbaar wenst men ook geen echt beleid te voeren.

Mijnheer de Eerste minister, ik citeer een zin en ik zal nadien zeggen van wie hij is: «Het immobilisme triomfeert en de creativiteit wordt afgeremd door de christen-democratische en socialistische drukkingsgroepen die hun verdoken, maar reële macht aanwenden voor eigen belangen, zonder dat zij democratisch gesanctioneerd worden.» Deze zin komt uit *De Standaard* van 30 maart jongstleden en werd geschreven door Lou De Clerck.

Misschien ligt hierin een deel van de sleutel van uw gebrek aan beleid en een deel van de verklaring voor uw verkrampte politiek.

Bij de regeringsverklaring heb ik gezegd dat u zal regeren tot de laatste CVP-er. Ik denk dat u goed op weg bent.

Tot besluit: op de voorpagina van een Engelstalige brochure stond «Selling Belgium». Welke allure hebben wij nog? Wie zijn wij in het concept van de naties? Wat hebben wij nog te zeggen met onze overlappingsen en onze verdeeldheid bij Europese en internationale vertegenwoordigers? Wat is ons profiel? Wat gaat er uit van onze sociale en economische modellen en hoe komt ons gebrek aan krachtadigheid over als het erom gaat onze economische welvaart op peil te houden en op te vijzelen?

Mijnheer De Roo, waar staan wij tegenover degenen aan wie wij, aan meer dan aan wie ook, rekenschap moeten geven, de zwaksten? Ik respecteer uw gedachtengang en ik weet dat u op een bepaald ogenblik dacht dat de PVV eerder een partij was van

boekhouders, van koele berekenaars, van budgetgeobsedeerden. Niets is echter minder waar. Onze wegen scheiden zich omdat wij denken dat men middelen moet hebben om de pensioenen te behouden, de zwaksten te geven waarop zij recht hebben, niet paternalistisch, maar voor hun eigen, sociale, maatschappelijke en menselijke ontvoogding, om de kwaliteit van het onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek, die zo belangrijk zijn voor ons land, te behouden, om de infrastructuur, voor de veiligheid en de milieubescherming in stand te houden.

De economie moet dit kunnen realiseren. U moet ervoor zorgen dat de zaken draaien, dat er geen stocks zijn, geen werkloosheid en geen verminderde tewerkstelling. U moet ervoor zorgen dat er inkomsten zijn en dat een geëigend apparaat hiervoor op de meest ordentelijke en goedkope wijze kan instaan.

Dat wij socialer zijn dan velen die beweren dat te zijn, is ook een belangrijk aspect. Niemand zal mij verwijten dat ik een sociaal voelend liberaal ben. Ik sta zo bekend, en ik zal zo blijven. Sociale maatregelen kunnen echter slechts worden genomen indien middelen worden gecreëerd. Dit moet gebeuren op een correcte wijze zodat degenen die het risico nemen ook een deel van die middelen en van de taken van de Staat krijgen. Er moet een rechtvaardige verdeling zijn, rekening houdend met de ouderen, waartoe ook wij op een dag zullen behoren, met de zwakkeren en met alle categorieën die ik daarnet heb aangehaald. Zulks is onze heilige plicht.

De structuren die de middelen innen en ook vaak verdelen, moeten doorzichtig, efficiënt en goedkoop zijn. Men mag de bijdragende burger niet doden. Hij mag niet wegvlugten, maar moet hier blijven bijdragen. De prioriteiten voor de noodlijdenden kunnen overigens maatschappelijk, sociologisch en politiek onbetwistbaar worden vastgelegd. Deze structuren mogen zelf, geen kaste worden, met een eigen leven en niet leiden tot politieke verdrukking en «beslaving», als ik dit woord mag gebruiken.

De regering moet komaf maken met de dubbelzinnigheid van de herziening van onze instellingen. Zij moet haar beleid tonen aan de bevolking en ook de economische en sociale beslissingen helder voorstellen.

Mijnheer de Eerste minister, ik vrees dat degenen die u, weliswaar met moeite, nu nog steunen wel weten dat uw weg niet dé weg is. Misschien geldt dit nu nog sterker dan in november van vorig jaar. Ik betreur dit, want na de laatste regering-Martens had ons land beter verdiend. (Applaus.)

M. le Président. — La parole est à M. Hatry.

M. Hatry. — Monsieur le Président, monsieur le Premier ministre, lorsque certains de vos prédécesseurs, ayant pris un ensemble de mesures, se trouvaient confrontés à des protestations multiples émanant de gauche, de droite et du centre, ils estimaient avoir bien agi car ils avaient adopté le juste milieu. Si vous adhérez à cette philosophie, monsieur le Premier ministre, vous devez être extrêmement satisfait et fier de l'œuvre que vous avez réalisée en moins de trois mois. En effet, les critiques à votre égard fusent de toutes parts.

Les indépendants, les PME, les professions libérales, le secteur de la construction, les automobilistes, les assureurs, les naveteurs, les pensionnés, les travailleurs à temps partiel, les maisons de repos et leurs pensionnaires, le secteur paramédical et les médecins, les vétérinaires et les agriculteurs se plaignent.

M. Dehaene, Premier ministre. — Il manque les curés!

M. De Croo. — Ils ont été augmentés.

M. Hatry. — Comme vous le voyez, il est bon que vous adoptiez la philosophie de vos prédécesseurs car sans cela, je crains que, malgré votre solide tempérament, vous ne soyez plus en mesure de dormir.

M. Dehaene, Premier ministre. — Soyez tranquille, je dors parfaitement.

M. Hatry. — Je n'en doute pas. Cela étant, permettez-moi de vous dire que la presse du gouvernement n'est pas bonne. L'opposition n'a pas inventé les termes «Picsous», «Rapetout»; elle n'a pas non plus titré les articles, publiés dans une presse pourtant très modérée, sous l'intitulé «Un budget sans projets».

Bien entendu, se fondant sur la contestation générale de vos projets, l'opposition a emboîté le pas: «Philippe Meertax», «la rage taxatoire» «le virus taxatoire». Votre budget se présente comme un bouillon refroidi ne contenant pas la moindre parcelle de viande maigre; vous-même et votre budget êtes des cibles en plastique; ce budget est un leurre; il fournit une réponse pelliculaire aux défis de la société. Votre Vice-Premier ministre et ministre de la Justice a été surnommé «Monsieur un demi pour mille» car si les défis de la nouvelle société impliquent annuellement 50 milliards environ, il n'en a royalement reçu qu'un seul, soit un demi pour mille du montant total de votre budget. Pendant quatre ans, vous avez chanté comme une cigale; à présent, par un extraordinaire processus biologique, vous êtes obligé de vous transformer en fourmi.

En parlant de votre méthode, *Trends Tendances*, journal modéré, qui n'est certainement pas antigouvernemental par définition, dit ceci: «Elle découle de l'objectif, elle est uniquement comptable. Les mesures consistent exclusivement à atteindre un certain solde; elles ne traduisent pas un projet de société et surtout, elles ne remettent pas en cause le rôle de l'Etat.» En tant que représentant du PRL, je reviendrai plus tard sur ce point. Je poursuis la lecture de l'article: «Tout se passe comme si l'Etat d'hier devait être celui de demain, avec les mêmes missions, la même manière de fonctionner. Le gouvernement n'a pas défini une politique à partir de laquelle il établissait en conséquence le niveau des recettes et des dépenses, il s'est fixé un chiffre à ne pas dépasser et verra ensuite quelle politique il peut encore appliquer. Les résultats? Des mesures techniques qui frappent ceux, entreprises et travailleurs, qui produisent l'essentiel de la richesse nationale. Ceux-ci sont menacés jusque dans leur pension future. Du côté des recettes, on complexifie, on ajoute des textes afin de percevoir plus d'impôts.» Vous pratiquez le *fine tuning* en essayant de trouver, au moyen d'un laser fin, celui ou ceux que vous pouvez frapper. Bien entendu, le résultat atteint n'est pas à la hauteur de vos ambitions.

Trends Tendances continue en ces termes: «Côté dépenses, quoi que prétende Jean-Luc Dehaene, l'effort de l'Etat est limité par rapport à celui des entreprises et des particuliers, ne serait-ce que parce que les mesures qui les frappent sont permanentes, alors que la réduction des dépenses est due, pour une bonne part, à des artifices qui ne remettent nullement en cause la gestion à long terme de l'Etat. Ne serait-il pas temps de soulever le débat sur la consolidation de notre dette? Quant à la sécurité sociale, le mouvement est clair: faire supporter par les entreprises des coûts que l'Etat n'est plus lui-même capable de supporter.» Je répète que le journal dont est extrait le passage que je viens de vous lire est de tendance modérée.

Contrairement à une tradition bien établie, le gouvernement n'a pas assuré la continuité par rapport aux décisions du passé. On l'a même qualifié de «parjure». Je n'irai pas aussi loin mais il est, en tout cas, certain qu'il n'a pas respecté des engagements pris à l'égard de certains secteurs. Je pense notamment à l'épargne-pension, aux pensions de groupe, aux assurances mixtes et au relèvement — réalisé aux trois quarts — de la pension des indépendants.

Les 55 milliards d'impôts nouveaux ou de cotisations nouvelles dont il a été question sont révélateurs de la nature de vos intentions. Ce montant, représentant la quasi-totalité des changements que vous voulez apporter à votre budget, consiste bien en recettes nouvelles et non en économies. Par rapport à l'assainissement, indispensable, lui, c'est un défaut essentiel de votre politique. Ces 55 milliards représentent 1,7 milliard par jour et un peu plus d'un million par minute d'existence du gouvernement. Monsieur le Premier ministre, je crains que même si le budget 1993-1994 est correctement exécuté, le montant d'un million par minute auquel je viens de faire allusion ne puisse absolument pas être réduit par les décisions que vous allez prendre au mois de juillet.

J'ajouterais que vous n'êtes pas tout à fait responsable de la situation actuelle. Vous l'êtes néanmoins en tant que membre — je serais tenté de dire « parrain » — du gouvernement précédent. En effet, vos erreurs vous suivent. L'absence d'action qui a caractérisé les gouvernements Martens VIII et Martens IX est à l'origine des décisions que vous devez prendre maintenant. Le désastre que celles-ci constituent a, en fait, été programmé par ces deux gouvernements.

On peut d'ailleurs comparer — je le ferai tout à l'heure — la situation actuelle à celle de 1981, lorsque nous sommes arrivés au pouvoir, avec vous, auquel vous participiez également. Les problèmes sont tout à fait analogues mais vous y remédiez par de mauvaises méthodes.

De 1988 à 1991, quatre années se sont écoulées, parmi lesquelles trois furent caractérisées par une prospérité que nous n'avions plus connue depuis les trente glorieuses. Les taux de croissance de ces trois années étaient les plus élevés de l'après-guerre. Vous avez transformé cette prospérité en un assainissement pénible, voire ridicule, réalisé à un rythme compris entre 0,1 et 0,2 p.c. par an, sur base du solde net à financer.

Qu'avons-nous par contre à notre actif pour la période au cours de laquelle nous avons gouverné ensemble? De 1981 à 1987, le rythme de réduction du solde net à financer est passé à 1 p.c. par an, soit un rythme dix fois plus rapide alors que ces années étaient autrement plus difficiles que celles que vous venez de traverser. C'était, en effet, une période de récession, de régression du commerce extérieur, avec une croissance continue du chômage jusqu'en 1986 et 1987. Durant ces sept années, nous avons donc réellement assaini la situation. Quant à vous, vous vous êtes contentés de « vous laisser vivre », selon la conjoncture, alors que vous saviez pourtant que le sommet de Maastricht était en préparation. Vous n'avez donc pas été capable de réaliser un projet à long terme. J'ai signalé à plusieurs reprises à votre ministre des Finances que les deux normes budgétaires que vous avez établies étaient tout à fait insuffisantes. J'ajoute qu'elles l'auraient été même si elles avaient été correctement appliquées. En effet, comme tous les gouvernements, vous avez usé de « ficelles »; vous avez décidé de reporter certaines dépenses et d'anticiper certaines recettes, gratté les fonds de tiroir, débudgétisé, etc. Vous avez donc utilisé toutes les techniques visant à paraître plutôt que d'être.

Même si tel n'avait pas été le cas, et si vos assainissements avaient été réels vous avez néanmoins totalement omis un point: il vous fallait un objectif de législation. C'est parce que vous avez manqué de cet objectif que votre solde net à financer est passé modestement, en quatre ans, de 7 à plus ou moins 6,5 p.c. C'est cet objectif de législation que j'ai évoqué à chaque débat budgétaire sans constater la moindre réaction de la part du responsable de nos finances publiques de l'époque, le même qu'aujourd'hui.

Vous avez également introduit un certain nombre d'innovations dangereuses qui se paient lourdement aujourd'hui dans votre budget. Par contre, vous n'avez pas appliqué d'autres mesures. Je voudrais d'abord faire une constatation sur les mesures prises par Martens V et VI, en ce qui concerne le chômage de longue durée, et que vos ministres du Travail successifs n'ont pas appliquées. Je pense à celles concernant des chômeurs qui, compte tenu de leur âge, de leur sexe et de leur fonction, ont une durée de chômage double de celle de la catégorie à laquelle ils appartiennent. La mesure consistait simplement en ce que l'ONEM examine la situation de fortune de ces chômeurs. Or, pas plus Luc Van Den Brande que son prédécesseur n'ont appliqué les mesures décidées par les gouvernements dont ils faisaient partie à cet égard. Qui plus est, l'interruption de carrière, dont le but était de réduire le chômage, est devenue un moyen de le perpétuer. Cette formule est aujourd'hui un des principaux éléments responsables de la situation gravissime du chômage et de l'emploi dans notre pays. On peut d'ailleurs plutôt la qualifier d'« interruption du chômage ».

Malgré les 200 000 nouveaux emplois créés au cours des dernières années, malgré une diminution de 50 000 unités du nombre de chômeurs, le coût du chômage n'a pas baissé. Il atteint toujours 140 milliards, comme au moment où nous nous trouvions au sommet de la crise. Ce sont toutes les innovations instaurées par le gouvernement précédent, dont vous faisiez partie, qui sont largement responsables de cette situation.

Nous avons également pu constater que, pendant une année seulement — l'année 1990 — l'effet boule de neige a été annulé. En 1989 et en 1988, années prospères s'il en est, l'effet boule de neige a été maintenu. En 1991, il recommençait à se manifester pour se développer encore en 1992. Par conséquent, le paiement des intérêts de la dette, avec de nouveaux emprunts, se poursuit de plus belle et ce n'est pas pour rien qu'actuellement, le pourcentage de la dette, exprimé en part du produit intérieur brut, est à son maximum.

J'ajouterais que les chiffres qui auraient dû se stabiliser, voire diminuer, pour la fonction publique, se sont remis à croître sous les deux derniers gouvernements.

Je voudrais simplement vous rappeler l'évolution des données. Au 30 juin 1970, l'ensemble de la fonction publique — et je reconnais volontiers que ces chiffres ne comprennent pas que les ministères — comportait 618 000 unités; en 1974, 728 000; en 1981 — le maximum atteint à ce jour —, 884 000, c'est-à-dire pratiquement 45 p.c. de plus qu'en 1970. Sans la nommer, nous avons appliqué la même méthode que celle du gouvernement Mauroy en France, faisant de la fonction publique un réceptacle pour les chômeurs. Le Belge n'a certainement pas le sentiment d'être mieux administré parce que notre pays comptait 266 000 fonctionnaires de plus en 1981 qu'en 1970, bien au contraire. Malheureusement, après une réduction importante — au moment où les libéraux ont quitté la majorité en 1987, il n'y avait plus « que » 806 000 agents des services publics — le nombre d'agents des services publics a augmenté massivement pendant ces trois dernières années: 817 000 en 1989, 831 000 en 1990 et 833 000 en 1991. Vous avez donc réengagé des agents des services publics, sans savoir comment les payer aujourd'hui ni comment, un jour, les pensionner.

M. De Croo. — Et tout cela n'a apporté aucun électeur en plus!

M. Hatry. — Au contraire. Comme je l'ai dit, le Belge a le sentiment d'être beaucoup plus mal administré lorsqu'il attend à un guichet et que, derrière celui-ci, il aperçoit une dizaine de personnes occupées à lire des journaux ou à fumer! (*Protestations sur les bancs du CVP.*)

Le problème concerne l'ensemble de la fonction publique et il y a en la matière une responsabilité collective. Monsieur le Premier ministre, si vous considérez les ministères *stricto sensu* — après tout, ceux-là dépendent de vous — vous obtenez une courbe tout à fait parallèle et de même allure. Bien entendu, plutôt que de vous glorifier d'avoir réalisé la régionalisation et la communautarisation, il faut insérer dans cette courbe les chiffres des Régions et des Communautés. Mais le dégraissage national ne correspond nullement à la croissance des effectifs régionaux et communautaires. La majoration du nombre des agents des services publics est continue, l'effet boule de neige est présent, l'exploitation du chômage est réelle et la fonction publique « surgonflée ». Sur le plan social, cette situation conduit à un effondrement de la sécurité sociale que nous souhaitons tous voir sauvée. Quant à la « rage fiscale compensatoire » des gouvernements passés Martens VIII et IX, je regrette de devoir souligner que, dans certains cas, monsieur le Premier ministre, vous avez compensé trois à quatre fois les mêmes prétendues pertes de recettes. La réforme fiscale a été financée au détriment des indépendants, des entreprises et de l'application correcte des frais professionnels ainsi qu'au détriment des taxes de consommation. En réalité, vous avez prélevé cent milliards, essentiellement sur les entreprises, durant la période que je rappelle et sur laquelle se fonde l'action de votre gouvernement. Vos fautes vous suivent et maintenant vous êtes dans l'obligation de corriger les défauts, les erreurs et les bêtises faites par le gouvernement précédent dont vous avez été le parrain.

M. de Donnéa. — Après avoir été parrain, le Premier ministre est maintenant tueur à gages!

M. Hatry. — Permettez-moi maintenant, au moment de passer à des données quantitatives, de vous rappeler l'ordre de grandeur des chiffres, pour vous démontrer que vous ne pouvez vous contenter d'agir sur l'Etat national et les matières qui en dépendent. Considérons les dépenses assurées par l'Etat: d'abord 1 270 mil-

liards environ pour le budget des Voies et Moyens qu'il vous appartient de surveiller. Ensuite, 1 250 milliards pour la sécurité sociale, secteur auquel vous devez demeurer particulièrement attentif, parce que vous ne pourrez assainir la situation de la Belgique sans toucher au cœur même de la sécurité sociale. Citons encore les 783 milliards transférés aux Régions, aux Communautés et au supranational européen, sans oublier les 405 milliards de déficit. Ces quatre postes méritent tous qu'on s'y attelle et qu'on en corrige les données.

En réalité, monsieur le Premier ministre, dans la situation où elle se trouve, la Belgique cumule les défauts des deux groupes de pays de la Communauté européenne. Nous sommes un pays du nord par notre fiscalité et nous nous situons en bon ordre avec la Norvège, le Danemark, la Suède qui a le pompon, et les Pays-Bas puisque, d'après le prélèvement fiscal global, parmi les vingt-quatre pays membres de l'OCDE, nous nous classons en cinquième position pour le volet des recettes.

Par contre, pour le volet des dépenses, nous occupons la deuxième place, parce que la Belgique est le seul pays à avoir un solde net à financer de 6,5 p.c. A ce point de vue là, les autres pays du nord sont plus honnêtes : ayant commis leurs péchés avant nous, ils ont déjà apporté des remèdes. En raison de notre prélèvement fiscal et parafiscal de 46 p.c. sur le PNB auquel il faut ajouter 6,5 p.c. de solde net à financer, notre pays atteint 52,5 p.c., ce qui place la Belgique au deuxième rang parmi les vingt-quatre pays de l'OCDE pour la réaffectation, par le gouvernement, d'un pourcentage du PNB. Nous nous situons immédiatement après la Suède. Or, vous savez à quel point les Suédois se plaignent de leur situation fiscale, à laquelle ils sont d'ailleurs en train de remédier. Nous sommes donc, à ce point de vue, un pays du nord, avec la lourdeur fiscale qu'implique cette situation.

Mais nous avons aussi, monsieur le Premier ministre, les défauts des pays du sud : nous vivons à crédit et nous avons un déficit important. Si nous comparons la Belgique aux douze pays de la Communauté, nous constatons que notre solde net à financer s'élève à 6,5 p.c., c'est-à-dire moins que la Grèce et l'Italie, où il atteint respectivement 15 et 10 p.c. Il n'empêche que nous sommes dans la même ligne que ces pays.

Par conséquent, nous cumulons les travers des pays du nord et du sud et c'est malheureusement ce qui constitue votre sort tragique : vous devez agir sur les uns et les autres : réduire la fiscalité et le déficit, deux objectifs antinomiques à court terme.

Pour le moment, vous ne prenez pas en considération le fait que nous sommes taxés comme les pays du nord, parce que vous poursuivez l'escalade des taxes. Vous atteindrez dans peu de temps le niveau de la Suède, si vous persistez dans la direction que vous avez adoptée depuis que vous êtes au pouvoir avec votre équipe.

Comment se présente la situation à long terme ? La Belgique est frappée du mal européen à l'exposant 10 ou 11.

Il convient peut-être de définir en quoi consiste ce mal européen, en comparant notre pays, d'une part, aux Etats-Unis et au Canada et, d'autre part, au Japon.

Pourquoi n'avons-nous pas réussi, au cours de ces quinze dernières années, soit à créer autant d'emplois que les Etats-Unis, soit à limiter le chômage à 2 ou 3 p.c. de la population active comme l'a fait le Japon ?

D'une part, nous avons une législation, des réglementations et une fiscalité et une parafiscalité qui pénalisent l'effort, qui punissent ceux qui veulent faire croître le bien-être de la société en même temps que le leur. Le poids de la fiscalité et de la sécurité sociale, ainsi que les perceptions de toutes espèces, font en sorte que l'effort n'est pas récompensé.

D'autre part, ceux qui ne travaillent pas, ou sont frappés par le sort, car leur situation n'est pas toujours volontaire, sont largement indemnisés. La Belgique est le dernier et le seul pays qui applique un régime où les indemnisations de chômage ne connaissent aucune limite dans le temps.

Ainsi, non seulement nous offrons le régime de sécurité sociale le plus généreux et les filets de sécurité les plus avantageux — avec une certaine médiocrité cependant, car les chômeurs ne s'enrichissent pas pour autant — mais, de plus, l'écart entre les revenus d'un travailleur qui fournit un effort volontaire et l'indemnité que per-

çoit une personne qui se laisse vivre dans le filet de sécurité sociale, est trop faible. Vos mesures, monsieur le Premier ministre, aggravent encore la pénalisation de ceux qui accomplissent l'effort et ne touchent nullement à l'autre volet, jusqu'à ce jour en tout cas.

M. Swaelen, président, reprend la présidence de l'assemblée

Je vous ai rappelé que les mesures proposées sous les gouvernements Martens V et Martens VI en matière de chômage sont restées lettre morte par l'absence d'action de vos ministres de l'Emploi et du Travail en la matière. A l'heure actuelle, vous pénalisez à nouveau l'effort et vous aggravez le mal belge qui est le reflet du mal européen, que tous les analystes qui se sont penchés sur la comparaison entre les Etats-Unis, l'Europe et le Japon, ont souligné au cours des dernières années.

Si vous voulez poursuivre un projet de société, il faut davantage récompenser l'effort et, en tout cas, limiter le filet de sécurité à ceux qui, contre leur gré et à la suite de malheurs dont ils ne sont pas eux-mêmes responsables, doivent recevoir le soutien de la sécurité sociale. Telle est d'ailleurs la conception initiale de celle-ci, qui a donné lieu depuis son instauration immédiatement après la guerre, il y a une quarantaine d'années maintenant, à de nombreux problèmes d'application, auxquels il convient de porter remède.

Monsieur le Premier ministre, la situation actuelle, celle de la préparation à Maastricht, est comparable à celle que nous avons connue en 1981. A cette époque, les grands équilibres n'étaient plus respectés, les entreprises belges ne parvenaient plus à exporter et les salaires étaient complètement sortis des limites de l'épure car les chocs pétroliers avaient entraîné une hausse excessive de leur coût. Pourtant, la population a accepté de bon cœur les remèdes qui lui ont été proposés. C'est de cette façon, je vous le rappelle, que le gouvernement en place en 1985 a remporté une brillante victoire électorale, au niveau de toutes ses composantes, pratiquement, et ce, à la surprise des membres du gouvernement, je vous le concède, monsieur le Premier ministre. Mais la population avait bel et bien accepté les mesures proposées. Malheureusement, je constate qu'en ce qui vous concerne, vous attaquez les problèmes non pas à bras le corps mais par petites touches et pourtant, vous n'obtenez que des résultats minimes, accompagnés en plus de multiples protestations. Cette façon de faire provient d'un certain nombre de tabous que vous ont imposés vos partenaires gouvernementaux.

Je pense tout d'abord à votre refus obstiné d'avoir recours aux pouvoirs spéciaux, sans que vous soyez plus démocratique pour autant, au contraire. En effet, les pouvoirs spéciaux que nous avons appliqués étaient l'expression même d'une décision démocratique. Pour les deux dernières séries de pouvoirs spéciaux, notamment, nous avons au Parlement systématiquement ratifié — et dans certains cas, modifié — les dispositions des arrêtés numérotés. Vous ne voulez pas emprunter cette voie, monsieur le Premier ministre. Vous lui préférez des habilitations de qualité douteuse. En effet, la plupart des projets de loi que vous soumettez au Parlement comportent des habilitations au Roi, mais ne mentionnent à aucun endroit les conditions de cette habilitation, et ce contrairement à une jurisprudence constante du Conseil d'Etat. Vous ne précisez pas non plus les conditions dans lesquelles le Roi peut exercer ses pouvoirs. Par conséquent, vous avez substitué un procédé moins démocratique à celui que nous avons utilisé ensemble. En effet, les lois d'habilitation vous sont imposées parce que vous ne voulez pas avoir recours aux pouvoirs spéciaux, qui permettraient pourtant au Parlement de jouer son rôle. Selon moi, bon nombre de dispositions que vous aurez adoptées par ce genre de législation, feront l'objet de contestations devant les cours, les tribunaux et le Conseil d'Etat.

Le second tabou devant lequel vous avez également reculé concerne la prise de mesures d'ensemble. En effet, à situation dramatique et grave, des mesures d'ensemble s'imposent. Nous avons utilisé ce procédé à une certaine époque car nous connaissions alors une situation dramatique. La dévaluation de février 1982, à laquelle nous n'avons pas eu recours de gaieté de cœur, en a d'ailleurs été l'expression. Incontestablement, nous connaissons actuellement une situation analogue, d'autant plus que nous devons nous préparer à appliquer les mesures contenues dans le Traité de Maastricht. Si vous aviez expliqué correctement les enjeux de Maastricht aux citoyens, monsieur le Premier ministre,

l'opinion publique et les médias auraient certainement été plus favorables à vos objectifs qu'ils ne le sont actuellement. En effet, pour autant que je sache, la population est plutôt méfiante et hostile à l'égard de votre politique.

Vous n'avez pas voulu prendre de mesures d'ensemble et vous avez préféré utiliser votre laser pour blesser les uns et les autres, de façon systématique, en frappant particulièrement certaines catégories, et ce pour obtenir un résultat financièrement douteux.

Je ne plaide pas en faveur d'un saut d'index. Cependant, le résultat que l'on obtient par ce procédé est beaucoup plus important que les quelques centaines de millions que vous grappillez dans les fonds de tiroirs en anticipant ou en retardant des dépenses et en augmentant des recettes.

Au lieu d'envisager le problème dans son intégralité, vous l'abordez « par le petit bout de la lunette ». En fait, vous avez accompli un travail de dentellière plutôt qu'un travail beaucoup plus proche de celui d'un grand confectionneur.

De heer Tavernier. — Mijnheer Hatry, u zegt dat u niet pleit voor een indexsprong.

De heer Hatry. — Dat doe ik inderdaad niet. Ik heb wel een vergelijking gemaakt, waaruit blijkt dat de kleine maatregelen, die enkele miljarden opbrengen en voor iedereen nadelig zijn, slecht zijn en een sfeer van ongenoegen tegenover de regering scheppen.

De heer Tavernier. — Nochtans meen ik in de commissie begrepen te hebben, dat u daar wel een pleidooi hield voor een indexsprong.

De heer Hatry. — We zijn hier niet in de commissie, maar in de openbare vergadering. Ik ga mij daarvoor dan ook nu niet verantwoorden.

De heer Tavernier. — Maar u moet toch een zekere coherentie in uw verklaringen behouden.

M. Hatry. — Je dis simplement que vous n'avez ni montré l'ampleur du problème aux citoyens, ni utilisé les remèdes adéquats. L'opposition, monsieur le Premier ministre, n'est pas obligée de vous fournir des recettes. Certes, *the role of the opposition is to oppose*, mais nous devons également à l'honnêteté intellectuelle de vous révéler un certain nombre de choses que nous ferions si nous étions à votre place.

M. De Croo. — Il y a beaucoup de choses à faire!

M. Hatry. — Effectivement!

M. De Croo. — En premier lieu, les faire partir! (*Sourires.*)

M. Hatry. — Oui, évidemment, mais j'ai bien dit: si nous étions à leur place!

Tout d'abord, nous jetterions un regard critique sur toutes les activités que l'Etat a prises à son compte au cours des dernières années. Le *zero base budgetting*, au point de vue technique budgétaire, n'a pas été un succès parce qu'on est parti de structures stabilisées, auxquelles on ne pouvait toucher, en vertu du statut des administrations. Il était impossible d'atteindre l'efficacité économique que l'on aurait pu obtenir si les actes avaient suivi le concept de *zero base budgetting*. Par conséquent, j'estime qu'il faut examiner tout ce que l'Etat a pris à son compte et vérifier si la justification de ce qui existait en 1950, 1960 et 1970 est encore réelle. Inutile de dire que la surprise sera de taille!

Je vous citerai l'exemple que j'ai personnellement vécu, lorsque j'exerçais au cabinet des Affaires économiques, de 1958 à 1961. Un service du séquestre des assurances allemandes y fonctionnait encore. Avaient été séquestrés en effet les actifs des compagnies d'assurances allemandes établies en Belgique. Ce service indemnisait les assurés qui devaient recevoir des compensations pour des sinistres pour lesquels ils étaient assurés auprès de ces compagnies.

Je vous mets au défi de me citer le nombre de fonctionnaires qui exerçaient encore à cette époque. Une dizaine pour quatre contrats! Personne ne s'en était soucié parce qu'il s'agissait des assurances allemandes non pas de 1940-1945 mais de 1914-1918! Je le

répète: dix fonctionnaires géraient encore quatre contrats à l'administration des Affaires économiques! Je suis certain que si quelques-uns des vos ministres avaient pour instruction de vérifier, primes à l'appui, ce qui se passe au sein de leur administration, ils trouveraient nombre de bureaux s'occupant des « assurances allemandes » dans leur département ministériel, que vous connaissez mieux que quiconque. En outre, vous n'ignorez pas où puiser de l'argent. Donc, le *zero base budgetting* est à revoir fondamentalement mais en modifiant la législation correspondante, les activités relevant de l'Etat central.

Le second point concerne la privatisation des entreprises du secteur public. On compte les entreprises qui font partie, en raison de leur fonction, des activités publiques — je pense, en particulier, à celles qui assurent les transports —; les entreprises du secteur financier, à propos desquelles nous nous sommes d'ailleurs toujours demandé pourquoi l'Etat devait disposer d'une caisse d'épargne, alors qu'il y en a quarante dans le secteur privé qui assument le même rôle; pourquoi l'Etat devait disposer d'un Office de crédit hypothécaire alors que 50 ou 60 entreprises exercent cette branche d'activités.

On peut également s'interroger sur le bien-fondé de la Société nationale de crédit à l'industrie alors que le crédit à long terme peut être obtenu par une trentaine de techniques différentes.

Une troisième série d'entreprises se heurtent aux mêmes tabous et refus de privatisation de la part de l'Etat central: il s'agit des anciennes entreprises des secteurs nationaux qui ont été régionalisées et dont le premier exemple est Cockerill. J'évoquerai également les participations dans les secteurs textile et de la construction navale, dont on peut se demander pourquoi les pouvoirs publics ne les revendent pas, pour disposer de monnaie sonnante et trébuchante. Notre intention ne serait pas d'utiliser ces sommes pour combler le déficit courant de l'Etat mais de les affecter au remboursement de la dette.

Egalement dans l'intérêt de la gestion de ces entreprises, l'Etat devrait se retirer comme employeur. Etre à la fois l'employeur et le fournisseur de services au public, tout en faisant éventuellement appel aux contribuables pour combler le déficit budgétaire, est une situation vicieuse et pernicieuse. L'Etat en tant qu'employeur ne peut faire preuve d'autorité à l'égard des travailleurs comme un employeur du secteur privé peut le faire, en mettant en évidence le caractère nécessairement compétitif de l'entreprise. Pour des entreprises de type économique, l'Etat est le plus mauvais employeur qui soit. Il convient d'y porter remède.

Troisième point: le problème de la mobilité du personnel. Vous avez instauré un blocage du recrutement. Pratiquement, cela pose un problème pour les fonctions où la rotation est rapide. Après six mois, dans le cas d'une rotation de deux, tout le personnel engagé par l'Etat est parti. Ce phénomène se vérifie pour des fonctions peu recherchées où règne une rotation rapide, dans le cas des gardiens de prison, par exemple. Le recrutement nouveau s'avère donc nécessaire. De plus, pour retirer des avantages de ce blocage du recrutement, vous devez instaurer la mobilité non seulement à la demande des agents mais également à celle de l'employeur, et ceci à l'échelle de l'ensemble des activités de la fonction publique. Cette décision n'est certes pas facile à prendre alors que vous êtes déjà submergé par les problèmes en ce qui concerne les agents des services publics.

Quatrièmement, le budget de la Défense doit être, à bref délai, réduit. Le consensus est général à cet égard, exception faite en ce qui concerne les moyens. En fait, nous avons besoin d'une armée opérationnelle pour effectuer des missions semblables à celles qui ont été exercées dans le Golfe, au Rwanda, au Zaïre et dans d'autres pays en période de troubles. A leur demande, nous devons pouvoir mettre nos forces à la disposition de l'Union de l'Europe occidentale, de l'OTAN et de l'ONU. Un budget annuel de 106 milliards, comme c'est le cas actuellement, s'impose-t-il? Une armée opérationnelle, particulièrement mobile, composée et équipée différemment, constitue, à nos yeux, un gage de paix.

J'en viens au point suivant: les subventions aux entreprises.

Considérons le secteur des transports. Est-il logique, est-il raisonnable que les usagers ne paient que 20 à 30 p.c. du coût réel de leur titre de transport? En cette matière, l'imagination et les efforts commerciaux seraient les bienvenus. Une modulation des tarifs pourrait être envisagée. Les coûts d'exploitation des entreprises de transport devraient être répercutés davantage dans le prix payé par l'utilisateur.

Je sais que les subventions aux entreprises ont toujours été considérées comme une notion vague et générale. Certains sont toujours persuadés qu'une partie des 180 milliards de subventions pourrait être récupérée dans le secteur concurrentiel des entreprises privées. La régionalisation et les modifications des lois de 1958 et de 1970 en matière d'expansion économique ont entraîné une chute des dépenses et une concentration des nouvelles lois ou décrets sur l'emploi. Dès lors, il devient presque impossible de dégager des moyens supplémentaires par le biais d'une réduction des dépenses dues aux lois d'expansion économique. Soyons clairs : la véritable réduction des subventions aux entreprises concerne le secteur des transports. Un meilleur équilibre doit être trouvé entre les recettes et les dépenses. Notre collègue, M. De Croo, a d'ailleurs évoqué tout à l'heure un certain nombre de situations qui constituent autant de plaies dans lesquelles il faudra porter le fer.

J'en viens à la sécurité sociale. Nous sommes partisans d'une plus grande responsabilité en la matière. Nous ne sommes pas opposés au système des franchises. Le problème du chômage devrait également être abordé plus clairement. A l'heure actuelle, 704 000 personnes perçoivent des indemnités de chômage à des titres divers, soit environ 17 p.c. de la population; or, 335 000 d'entre elles seulement — même pas la moitié — sont des demandeurs d'emploi. En d'autres termes, nous payons 704 000 personnes pour 335 000 demandeurs d'emploi qui, en outre, ne sont pas forcément aptes à exercer un emploi. Est-ce logique, est-ce raisonnable ? A mon sens, les mesures qui avaient été proposées sous les gouvernements Martens V et VI, qui ne furent jamais mises en œuvre, devraient être appliquées.

Il serait également intéressant de revoir la notion d'interruption de carrière, laquelle devient souvent une interruption de chômage. Ce poste participe lui aussi à la masse des indemnités de chômage qui sont payées dans notre pays.

D'autres problèmes doivent également trouver remède. Je pense notamment à la durée du chômage. Je le répète, lorsque, dans une catégorie d'âge, de sexe et de profession déterminée, la durée du chômage dépasse le double de la moyenne de cette catégorie, dans un arrondissement donné, un examen plus approfondi et une enquête sur les ressources s'imposeraient. Je rappelle que notre pays est le seul en Europe à ne pas limiter l'indemnisation dans le temps.

L'obligation de formation pour les chômeurs devrait également être inscrite dans les faits. Quant à la notion d'« emploi convenable », elle devrait être précisée. Au grand-duché de Luxembourg, les indemnités de chômage n'existaient pas lorsque la crise sidérurgique a frappé. Un accord a alors été conclu entre l'Arbed et le gouvernement luxembourgeois. L'Arbed n'a pas licencié les travailleurs mais ceux-ci ont été mis à la disposition du gouvernement pour effectuer des travaux totalement étrangers à leur activité initiale dans la sidérurgie. Ces personnes ont été affectées dans les secteurs de la construction, des travaux routiers, etc. On ne peut pourtant pas nier que le grand-duché de Luxembourg soit un pays aussi démocratique et aussi soucieux de justice sociale que le nôtre.

Les frais de fonctionnement des mutualités nous inspirent également de vives critiques. Nous estimons que ce domaine et celui des allocations de chômage devraient être largement réexaminés.

Monsieur le Président, je crois avoir apporté la preuve que nous ne sommes pas dépourvus d'idées et nous applaudirons le gouvernement chaque fois qu'il ira dans le sens que nous lui indiquons.

J'ajouterai également que la finalité de notre action ne réside pas essentiellement dans la prescription de ces petits remèdes, bien qu'ils soient tout aussi indispensables que ceux que nous avons adoptés en 1982.

Une solution s'impose à plus long terme. Le PRL a concrétisé cette optique par le dépôt d'une proposition de loi établissant un programme de modération de la fiscalité et de la parafiscalité (documents 6-1 et 100-1 déposés le 6 janvier 1992). Cette proposition a pour objectif de nous permettre de retrouver le niveau de la moyenne des pays de l'OCDE. Après l'assainissement dont je doute des effets et que vous projetez pour la perception de nouveaux impôts, cette proposition de loi devrait nous permettre, par la réduction de toutes les formes de fiscalité, d'atteindre cette

moyenne par le biais d'un véritable effort au niveau de la réforme fiscale, et non pas comme vous l'avez fait, par le système des compensations. A nos yeux, il est essentiel que les 46 p.c. que nous prélevons encore du PNB soient ramenés à 41 p.c., moyenne des pays de l'OCDE.

Tel est notre objectif à long terme. Sous le gouvernement qui verra le jour après l'application par la Belgique des accords de Maastricht, visant notre entrée dans l'Union économique et monétaire, cet objectif justifiera la véritable réforme fiscale que nous nous proposons de réaliser.

Les mesures que vous avez déjà prises et celles que vous projetez vraisemblablement pour l'établissement du budget 1993 étant diamétralement opposées aux mesures que nous estimons être positives pour notre pays, il ne vous étonnera pas que nous n'approuvions pas ce budget. (*Applaudissements.*)

COMMUNICATION DE M. LE PRÉSIDENT MEDEDELING VAN DE VOORZITTER

M. le Président. — Chers collègues, de l'entretien que j'ai eu avec lui, il ressort que le président de la commission des Finances convoquera aujourd'hui les membres de cette commission pour la lecture et l'approbation du rapport relatif au projet de loi portant confirmation du Code des impôts sur les revenus 1992.

Het woord is aan de heer De Croo.

De heer De Croo. — Mijnheer de Voorzitter, ik dank u daarvoor want *Remedies precede the rights-procedure* is een grote waarborg.

HERVATTING VAN DE BERAADSLAGING REPRISE DE LA DISCUSSION

De Voorzitter. — Wij hervatten de aan de gang zijnde bespreking.

Nous reprenons la discussion en cours.

Het woord is aan de heer Schiltz.

De heer Schiltz. — Mijnheer de Voorzitter, zoals ik in de commissie al heb gezegd, moet men de vraag stellen naar het fundamentele nut van de uren die wij hier doorbrengen vermits in de Kamer de begroting uitvoerig en grondig werd besproken en wij over die bespreking een uitstekend verslag hebben gekregen. Dit is een bedenking die voor andere dossiers misschien haar nut kan hebben.

Het valt mij echter op dat er zich voor de publieke opinie tijdens de bespreking van de openbare financiën spraakverwarringen dreigen voor te doen. Er is een eigenaardige accentverschuiving in de terminologieën. Met het woord « overheidstekort » bedoelt men momenteel iets anders dan twee jaar geleden. Waar men vroeger vooral sprak over het overheidstekort van de Staat, waarmee men het federale niveau bedoelde, is er nu plots een globaal tekort naar voren geschoven zonder dat men het de burger duidelijk heeft gemaakt, dat het om twee verschillende dingen gaat.

Om een ernstige analyse te kunnen maken, moet nochtans een duidelijk onderscheid worden gemaakt tussen de componenten van het globale tekort namelijk de federale Staat, de deelstaten, de lokale besturen en op het federale niveau nog eens de Staat zelf en de sociale zekerheid. Wanneer men dat onderscheid niet maakt, komt men in de meest gevaarlijke begripsverwarringen terecht en wordt de discussie eigenlijk irrelevant. Met andere woorden, men moet altijd heel duidelijk maken over « welk » deficit men spreekt omdat « welk » deficit meteen ook beantwoordt aan de vraag wie er verantwoordelijk voor is. Ik heb de indruk dat men momenteel de federale Staat budgettaire verantwoordelijkheden toeschuift die de zijne niet zijn. Wij hebben aan de lokale besturen nog weinig te zeggen. Ik zeg niet niets, want op het vlak van de politie hebben wij nog zeggenschap. Het tekort van de lokale besturen is echter een zaak die de gewestregeringen in het oog moeten houden. Dat is zeer duidelijk. Onze zeggenschap over de ontwikkeling van het tekort in de sociale zekerheid is in die zin beperkt dat het daarbij gaat om open eindbegrotingen met alle problemen die dit meebrengt voor het bestuur dat er toezicht op moet houden.

In verband met de doelstellingen kan ik het volgende zeggen. De ervaring in de voorbije jaren is dat de dubbele norm die werd gerespecteerd en die nu opnieuw wordt gerespecteerd blijkbaar niet volstaat, tenminste wanneer men zich op het niveau plaatst van het globaal tekort voor het federaal niveau omdat de sociale zekerheid niet in de dubbele norm is begrepen. Men moet dat zeer duidelijk stellen en alle discussies over de zogenaamde ontsporing van 1991 hebben daarmee te maken. Meteen is ook de hamvraag gesteld voor het globale begrotingsbeleid op het federaal niveau. Het gaat om de verhouding Staat *stricto sensu*, enerzijds, en sociale zekerheid, anderzijds. Achter deze vraag die helemaal niet polemisch is bedoeld, schuilt vanzelfsprekend de keuze voor een maatschappijmodel.

Hier speelt bovendien nog de conceptie die men heeft over het nut van investeringsuitgaven, van openbare dienstverlening en van herverdeling. Het is deze driehoek die de discussie over de openbare financiën op dit niveau zou moeten beheersen. Het heeft me getroffen dat noch in de Kamer, noch in de Senaat deze fundamentele discussie werd aangegaan. Er werd veel gediscussieerd over technische gegevens, over cijfergegevens, over het feit dat meer op de inkomsten dan op de uitgaven werd gewerkt, over de vraag of het nu om eenmalige dan wel om structurele maatregelen ging. Nochtans van deze samenhang de kern van de discussie, ten minste als men ervan uitgeaat dat de begroting niet zuiver een registratie is, maar wel de meest fundamentele democratische formulering van de structuur van de samenleving die men nastreeft en van de taak van de overheid daarbij.

Wie de cijfers nuchter bekijkt, ontkomt niet aan de indruk van een zekere scheeftrekking. Op federaal niveau bedragen de globale kredieten van de Staat 1 600 miljard. De begroting voor de sociale zekerheid bedraagt 1 200 miljard. Beide bedragen liggen dus al aardig dicht bij elkaar. Als men die 1 600 miljard splitst in zijn werkelijke bestanddelen, is het beeld nog veel meer verbluffend. Zo zijn er 660 miljard interestlasten te wijten natuurlijk aan de lasten van het verleden. Als ik die aftrek van de 1 600 miljard, dan blijft er niet eens 1 000 miljard over om uit te geven, want die interesten die de Staat moet betalen zijn irrelevant voor de investeringen, voor de dienstverlening en de herverdeling, tenzij men ze beschouwt als een herverdeling, van inkomen uit arbeid naar inkomen uit kapitaal. Aan het bedrag van de schuldenlast dat hoe langer hoe meer verontrustend wordt, kunnen we niets doen. Het is gewoon een inerte massa in onze begroting. Men zou wel kunnen stellen dat men naar de oorsprong van deze last moet gaan zoeken, maar dat debat moet vandaag niet worden gevoerd.

In die 1 000 miljard die voor de Staat overblijven zitten er dan ook nog voor meer dan 500 miljard transfers naar particulieren, gezinnen en bedrijven. Ik maak daarbij wel abstractie van de overheidsbedrijven, die ik rangschik bij de post dienstverlening.

Voor de investeringen en de dienstverlening door de overheid blijft er dus niet eens 500 miljard over. Als men dit bedrag dan vergelijkt met de 1 200 miljard herverdeling via de sociale zekerheid dan kan men niet anders dan besluiten dat er een scheeftrekking is in de functies en daarover zou toch eens een fundamentele discussie moeten worden gevoerd. Deze scheeftrekking maakt de vraag waar nog ruimte is om te saneren zonder excessieve verhoging van de lasten voor de burger, des te prangender. Zo komt men tot het koekoekseffect en het sneeuwbal-effect. Om de burger te overtuigen van de noodzaak van de sanering legt de regering al te sterk de nadruk op de Maastricht-norm. Ik betreur dat, want dat is niet het beste argument.

Maastricht staat, helaas, zeer ver van de burger, terwijl het sneeuwbal- of koekoekseffect voor hem sterk voelbaar wordt gezien de reeds slechte dienstverlening nog meer in het gedrang komt. De burger had ten minste ook begrepen dat het sneeuwbal-effect een zware last op de jonge generatie dreigt te leggen. Sociaal-psychologisch volgt men daarom niet de goede methode door dit alles nu opzij te schuiven en de Maastrichtnorm op de voorgrond te plaatsen. Ten andere, ook zonder Maastricht moesten wij dit debat voeren, de Maastrichtnorm heeft daaraan slechts een bijkomend element van appreciatie toegevoegd.

Waar zal de centrale Staat nog ruimte vinden om zijn deel van de sanering te financieren ervan uitgaande dat de deelstaten hierin hun plichten nakomen? Over dit laatste is er reden tot twijfel, gezien althans sommige deelstaten bezig zijn om een heuse onduidelijkheid op budgettair vlak te creëren. Het debat daarover moet echter op een ander tijdstip en in een andere vergadering worden gevoerd.

Voor de financiering van haar sanering zal de regering eens te meer een evenwicht moeten zoeken tussen de verhoging van de inkomsten en de vermindering van de uitgaven. In deze begroting is dat evenwicht niet bereikt gezien de oplossing voor 57 pct. in nieuwe inkomsten en voor 43 pct. in vermindering van de uitgaven werd gezocht. Het gaat over 137 miljard waarvan er 100 ook in 1993 zullen doorlopen.

Het weke punt in dit geheel zijn de inkomsten. De voorbije vijf à zes jaar zijn de ramingen van de administratie immers steeds fout gebleken. Alle compenserende maatregelen die wij in die jaren hebben getroffen om het evenwicht te herstellen dat door sommige fiscale hervormingen zoek was geraakt, hebben slechts een gedeelte opgeleverd van het resultaat dat men ons had voorgespiegeld. Ook de algemene fiscale opbrengsten van de Staat zijn in die periode steeds onder de ramingen gebleven.

Zal het ditmaal beter zijn? De eerste vijf maanden van dit jaar geven ons goede hoop dat wij opnieuw een normale elasticiteit van de belastingopbrengsten benaderen. Dit kan allerlei oorzaken hebben. Eén daarvan is waarschijnlijk dat een aantal noodmaatregelen die indertijd zijn genomen pas nu resultaat opleveren. Zij hadden echter als schaduwzijde dat wij vooral vanuit het buitenland nogal wat verwijten kregen over de instabiliteit van onze fiscale wetgeving. Recente contacten met een aantal havensteden hebben mij duidelijk gemaakt dat wij op dat vlak een slechte reputatie hebben. Ook al proberen wij onze industriële- en handelsrelaties duidelijk te maken dat Maastricht ons daartoe dwingt, het feit dat wij onze fiscale wetgeving soms tweemaal per jaar veranderen, weegt op onze contacten. Wij moeten er dus voor waken dat wij met nieuwe maatregelen in die richting onszelf niet voorbij lopen, temeer omdat het effect van een maatregel slechts op langere termijn duidelijk wordt.

Voor de inkomsten is de meest dringende opdracht van de regering zonder enige twijfel het management van het departement. Er zijn verbeteringen op dat vlak. De minister van Financiën heeft mij verzekerd dat de informatisering op gang komt. Alleszins kunnen er aan de inkomstenzijde aanzienlijke resultaten worden geboekt als er voor het apparaat dat voor de inkomsten moet zorgen een meer doortastend management wordt uitgewerkt.

Ik weet wel dat in de politiek anekdotes gevaarlijk zijn en dat het even gevaarlijk is principiële maatregelen te treffen op grond van individuele ervaringen. Na de zoveelste aanval van onze vrienden van Agalev op de kabinetten heb ik erop gewezen dat men ook eens naar de efficiëntie van onze administratie mocht kijken. Met die uitspraak heb ik succes gehad bij het publiek en bij de administratie natuurlijk helemaal niet. Twee weken geleden heb ik echter eens te meer een negatieve ervaring gehad. Ik stuurde mijn secretaris om in Antwerpen iets te regelen bij de fiscale administratie. Hij komt daar om 11 uur 's morgens aan en vindt er alleen het diensthoofd dat hem zegt dat hij hem niet kan helpen, want dat zijn personeel «een terrasje gaan doen is», gelet op het mooie weer. Heel zijn dienst zat dus op een terrasje aan de havenkant een biertje te drinken en het publiek kon maar terugkomen. Er moest nochtans iets worden betaald, zij konden ontvangen. Ik heb dat niet kunnen doen omdat er niemand was. Dit is natuurlijk een anekdote. Ik weet wel, *ab uno disce omnes* is een slechte manier van redeneren. Ik ben er echter van overtuigd dat er zonder een vermeerdering van het personeel een verbetering van het management van dit apparaat van vestiging en inning van de overheidsinkomsten mogelijk is, ten bate van de sanering van onze financiën.

Ik heb gesproken over de verhouding sociale zekerheid/overheidsbegroting. Ik heb de indruk dat er aan het opdrijven van de inkomsten voorrang werd verleend voor het herstellen van het evenwicht in het stelsel van de sociale zekerheid. Twee aspecten vragen hierbij bijzondere aandacht, nl. de aantasting van de fiscale basis — iedere verhoging van de bijdrage in het stelsel van de sociale zekerheid betekent een vermindering van de belastingbasis omdat het aftrekbare uitgaven zijn — en de vermeerdering van de arbeidskosten, wat in de huidige conjunctuur zeker niet is aan-

gewezen, ook niet op structureel vlak. Ik vind dit een zwak punt in heel de huidige constructie. De werkloosheid vertoont immers de tendens in zijn technologische component niet meer gecompenseerd te worden door de groei. Men heeft altijd gedacht dat de technologische werkloosheid spontaan zou worden gecompenseerd. In de westerse wereld zijn er echter tekenen waar te nemen die erop wijzen dat men in dit verband op een gevaarlijk punt is beland. Het is dus zeker niet het moment om de arbeidskosten rechtstreeks of onrechtstreeks te verhogen.

In verband met de uitgaven, ga ik mij niet vermaken met het gemakkelijke spel van kritiek op debutgettering, verschuivingen, eenmalige of meermalige maatregelen. Ik weet dat iedere begrotingsopstelling een korf van vele maatregelen is en dat het erg belangrijk is het netto te financieren saldo te bereiken.

Mevrouw de minister, er zijn toch wel enkele uitschieters. Buiten de 25 miljard debutgettering, die is wat ze is, herhaal ik dat ik een herraming van de kredieten wegens « onderuitputting » zoals men dat zo mooi noemt, een slechte maatregel vind omdat dit zand in de ogen strooien is. In december zult u er spijt van hebben dat u dit gedaan hebt. Op dat moment zult u de rekeningen moeten doen kloppen en het netto te financieren saldo moeten bereiken, tenzij de inkomsten meevallen en de conjunctuur verbetert, wat allemaal mogelijk is en ik u gun, maar wat niet zeker is. De occulte reserve, die in iedere begroting aanwezig is, soupeert u op.

Wat nog grotere problemen kan scheppen, is dat de mogelijkheden van aanzienlijke bijdrage van het schuldbeheer in het bereiken van het netto tekort in de vorige jaren stilaan uitgeput geraakt. Ik ga geen cijfers citeren, maar in de vorige jaren hebben wij het streefdoel in aanzienlijke mate kunnen bereiken omdat een dynamisch en actief schuldbeheer ervoor gezorgd heeft dat wij op de schuldtoelagen ernstige besparingen konden doen. Men kan natuurlijk niet eeuwig de kortlopende schulden omzetten in langlopende schulden.

De markt is opengebroken, de monopolierente is weggevallen. Op dat vlak blijft niet veel ruimte meer over.

De *zero base budgetting* heb ik het spook van de opera genoemd. Dat neemt echter niet weg dat het idee waardevol is. U hebt een lijst opgemaakt van programma's en taken van de overheid die aan een onderzoek zullen worden onderworpen. Ik hoop dat u hiermee meer succes zult boeken dan ik. In het huidige stadium van de administratie zijn de mogelijkheden om dit onderzoek uit te voeren immers beperkt.

U hebt de cijfers van de betaalmiddelen inzake landsverdediging gegeven. Ik stel vast dat zij nog altijd 100 miljard bedragen. Op dat vlak is dus fundamenteel niet veel vooruitgang geboekt. Wellicht wilt u het debat dienaangaande uitstellen tot bij de bespreking van de begroting voor 1993.

Voor 1992 zijn volgens mij aanvaardbare cijfers ingediend. Het moeilijkste moet echter nog komen indien u de normen wilt bereiken met een evenwicht van maatregelen op het vlak van inkomsten en uitgaven. Een begroting met 57 pct. voor maatregelen inzake de inkomsten en 43 pct. voor de uitgaven is voor 1993 niet meer mogelijk. Rekening houdend met het bedrag van 400 miljard voor de eigen werkingskosten van de Staat, kan u het ook daar niet halen zonder tot een verdere ontmanteling van de Staat over te gaan. Men mag zich niet te veel illusies maken. Landsverdediging kan zijn begroting misschien met 10 of 15 miljard inkrimpen, maar wij mogen de pensioenlast van Landsverdediging niet uit het oog verliezen. Zelfs de afschaffing van het leger kan op korte termijn geen voldoende oplossing bieden aangezien het personeel niet onmiddellijk kan worden ontslagen. Bijgeval moeten de transfers noodgedwongen aan een ernstig onderzoek worden onderworpen. Dit veronderstelt een regering met een grote samenhang en stabiliteit. Men raakt hier immers aan één van de meest gevoelige onderdelen van onze politiek.

Mijnheer de Eerste minister, als voorzitter van de dialoog van Gemeenschap tot Gemeenschap moet ik discreet blijven en zal ik van deze tribune zeker geen gebruik maken om schokkende verklaringen af te leggen, maar ik meen dat de stabiliteit van uw regering afhankelijk is van de voortzetting van de staatshervorming. Het is jammer dat de heer De Croo de zaal heeft verlaten want het valt mij op dat het de politieke klasse vaak aan logica ontbreekt. Men heeft van in de beginne gezegd dat de staatshervorming niet mag worden gebruikt om de regering te depaneren, maar ook niet om ze te « koeioneren ». De staatshervorming moet het hoger belang dienen. In de huidige gang van zaken vind ik van dit beginsel niet veel terug.

Ik betreur dit. Langs Franstalige zijde moet men bovendien beseffen dat op langere termijn het probleem van de prijs van de solidariteit in Vlaanderen zal worden opgeworpen. Men komt tot de vaststelling dat niet alleen in de financieringswet, maar ook in andere sectoren — openlijk of verdoken — solidariteitstransfers plaatsvinden. Uiteindelijk heeft alles zijn prijs, ook de samenhang en de samenwerking in een land. Wanneer de prijs te hoog wordt, heeft dit hoe dan ook sociale en economische effecten, die politiek niet zonder gevolg kunnen blijven.

Indien u mijnheer de Eerste minister, de begroting voor 1993 binnen bepaalde grenzen wilt houden en de nodige samenhang en kracht wilt geven, zal de meerderheid een zeer ernstige inspanning moeten doen om samen met andere groepen van de oppositie een flink stuk verdere staatshervorming te realiseren.

Mijnheer de Eerste minister, ik ga nog kort in op een laatste element, dat ik echter met zeer grote overtuiging naar voren breng. Wij beginnen ons zorgen te maken over de internationale dimensie van onze politiek. Hiermee bedoel ik het volgende. Sinds de rechtsregel meer en meer opgeld maakt dat het internationale recht op het interne recht primeert, neemt onze ongerustheid toe. Wij komen immers stilaan in de onbegrijpelijke situatie terecht dat voor het herzien van een Grondwet een verklaring, de ontbinding van de Kamers en daarna een tweede meerderheid nodig zijn, maar dat het volstaat een minister ergens een verdrag te laten ondertekenen, dat misschien twee of drie jaar later of soms helemaal niet wordt geratificeerd en waarvan een rechtbank dan kan beweren dat het primeert op de Grondwet. Als democraat heb ik daar de allergrootste moeite mee.

Het klopt toch niet dat wij voor de minste stap van de staatshervorming een grote en moeilijk te vinden meerderheid moeten zoeken, maar dat men in New York een verdrag over onderwijs kan ondertekenen dat de universiteiten belet inschrijvingsgeld te vragen, zelfs al bestaat daarvoor een decreet. Ik waarschuw u dan ook voor de neiging om u te verschuilen achter de toepassing van het Maastrichtverdrag en het primeren van het internationaal niveau, zelfs indien het gaat om discussies van grondwettelijke of institutionele aard. Wij zijn enthousiaste voorstanders van de Europese integratie op voorwaarde dat zij volgens de federalistische filosofie tot stand komt en de subsidiariteit wordt gerespecteerd. Maak echter van de Europese integratie geen herhaling van wat wij in Antwerpen met de fusie hebben meegemaakt, namelijk de vernietiging van een fijnmazige democratie en het creëren van een politieke structuur waarmee de burger geen emotionele of affectieve band meer kan hebben en waarin beslissingen worden genomen zonder enige ernstige democratische inbreng van onderuit. Deze ernstige bekommerning wilden wij u toch meedelen.

Tenslotte werd er over communicatiestoornissen gesproken. Aan elke politicus en dus ook aan mezelf stel ik de vraag of het niet nuttig zou zijn dat wij wat minder decibels produceren en wat minder spektakel maken. Het kan toch niet dat met iedere regeringswissel elke minister voor zijn of haar departement een nieuw beleidsplan opmaakt alsof er tevoren niets is gebeurd en nu plots alles moet veranderen. Dit komt de geloofwaardigheid naar de burger toe zeker niet ten goede, aangezien men de indruk wekt dat er nu eindelijk iets gaat gebeuren, wat impliceert dat er voordien niets, of alleszins niets goeds, is gedaan. Om de haverklap worden grote nieuwe beleidsplannen ontworpen, ook al heeft men toch niet de tijd om ze uit te voeren — dat beseffen wij allemaal zeer goed — en men al blij mag zijn als zijn opvolger er iets van overneemt. Zou men zich dan ook niet beter concentreren op een zorgvuldig beheer van de Staat en een betere dienstverlening aan de burger? Dan zou de fameuze kloof waarover zo vaak wordt gesproken snel gedicht zijn. (Applaus.)

De Voorzitter. — Wij zetten deze bespreking voort vanmiddag om 14 uur.

Nous poursuivrons cette discussion cet après-midi à 14 heures.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(De vergadering wordt gesloten om 12 h 45 m.)

(La séance est levée à 12 h 45 m.)

